

II.

C. 2237.

1/2 113

22337 II C. f. 2

EVZEBIJA,

ali

posvečba molitve.

Iz nemškiga

G. Dr. Jožefa Šnajderja.

Z dovoljenjem visoko častitljiviga Ljubljanskega Škofijstva.

V Ljubljani, 1854.

Založba in na prodaj pri Matiju Gerberju.

Uvod.

Kako me vender veseli, draga Evzebija! ker si terdno sklenila, svojimu zveličarju z narveči zvestobo služiti poleg njegovih besed: „Bodi zvesta do smerti, in dal ti bom krono življenja!“ (Raz. 2, 10.) Ali odrešeniku nebeškemu služiti je preblažena umetnost, in zato-rej bi skoraj uganil tvojo željo, kaj več pozvediti od lepe umetnosti molitve, in tudi jaz že dolgo preserčno hrepenim, v ti preimenitni reči svoje misli ti razodeti; tedaj pa, dobro vedé, de ti je moj namen ljub in drag, popri-mem pero in spišem tele bukvice. Najni du-hovni pogovori bodo pač koristniši memo pra-znih vsakdanjih pomenkov od počutja in vre-mena, od glediša in plesiša, od jedí in pijác, od noš in družb, od blagá in zakladov. Še celó politika, čeravno da po vsih mestih silo očem, ušesam in rokam opraviti, je manj ime-nitna, kakor molitev, in — morde bi se naše slabo stanje kaj popravilo, ko bi se mi bolj z molitvijo, kakor z dolgočasnimi časniki ukvar-jali. Oh — v tej zadevi je po svetu hudó,

prav hudó; sicer šteje naša sv. cerkev okoli **160** milijonov katoličanov, ali — z britkostjo ti povem — malo, malo kolen se uklanja, malo rok se povzdiguje; od tod pa tudi vse nadloge, ktere se v sedajnih žalostnih časih nad nas vsipljejo. Veliko razjasnjencov, veliko lučnikov se oglašá in se trudi, de je človeka skoraj kar groza, po njihovim terjenji bi mogla nova modrost že svetiti kakor opoldansko solnce, ali — zméraj bolj tamá prihaja, in saj tudi drugač ne more biti, ker so se ti modrovači od tistiga odločili, kteri je edini reči mogel: „Jaz sim luč svetá“. (Jan. 9, 5.) Kamorkoli se oko ozre, povsod razdjanje, in česarkoli se utegne prekanjena hudobnost zmisлити škodljiviga, vse spravi na dan v razširjenje peklenskiga kraljestva; in zares, ko bi ne vedil, de je cerkev na skali zidana in de je vrata peklenške premagati ne morejo, res bi skoraj mislil, de ji že poslednja ura bije. Naš rod ni več keršansk, luč sv. vere, plamen goreče ljubezni je že ugasnil, ali pa že pojema v veliko veliko ljudéh; zato pa kraljuje trojedini malik, kakor ga sv. Janez popisuje (I. Jan. 2, 16.): slastnost, lakomnost denarja in pa lakomnost časti, kterih združeno bitje je samogoltnost; temu maliku daruje novo nejeverstvo vsaki dan na mnogo altarjih. Previdnost božja pa, kakor se vidi, hoče dopustiti, de si razdivjani glave ob steni razbijajo, morde bo za njimi dereča druhal spoznala, kako se ta reč konča; narpred pa se jih mora veliko v brezen pogrezniti, in potem bi morde njih nasledniki utegnili spoznati, kam de to razjasnjenje pripelja. Vender, draga Evzebija! saj mende že opaziš, de me je pravični serd nekoliko od

najniga praviga pomenka speljal, pa sim ti le povedati hotel, de se molitev in verna ljubezen nasprotno vjemate, in de se žalostni stan svetá premenil ne bo, dokler bo svet molitev zaničeval. O moli tedaj serčno, in mnogo in stanovitno, morde te bodo začeli posnemati, morde se še premislijo tisti, ki so se od zveličarja utegnili, ali vender bolj iz slabosti, kakor iz hudobnosti, morde se ti nameri, de še kje kako tlečo iskrico v velik plamen razpišeš. Blagor ti, če tako le majhen kamenčik prineseš za zveršitev sv. cerkve, neprecenljivo je draga tudi le ena sama duša, če se premisli njena neskončna odkupnina. En tak kamenčik bi toraj tudi jaz prinesel s temi bukvicami od molitve, in zatoraj me besede ne strašé, de se morajo, če se hoče kaj zidati, popred stroški prevdariti, ali je že spravljen potrební denar ali še ne, in de mora kralj, če se hoče s sovražnikam vojskovati, poprej premisliti, ali bo mogel z desetimi tavženti móž dvajset tavžent jih premagati (Luk. 14, 28 — 32.); meni ni ne visoko pohišstvo zidati, ne dvajset tavžent móž premagati, takošne stavbe, in takošne zmage prepustim pervakam našiga rodú, ktere Bog časi pokliče, ter jim reče: „Glej, postavim te dansi nad ljudstva in kraljestva, de izruješ in podereš, pokončaš in raztreseš, sozidaš in posadiš Naredim te dansi terdno mesto, železen steber in jeklen zid“ (Jer. 1, 10. 18.) Jaz hočem le tisto povelje dopolniti, ktero mi je bilo na dan mojiga posvečenja zročeno, kot mašnik namreč sv. Évangeli oznanovati, — vsim, kteri ga hočejo in nočejo poslušati. — Ne zajemljem ne iz lastne zakladnice, le pripovedujem, kar

sim slišal; saj smo vsi le učenci, in en sam je nas vsih učenik. (Mat. 23, 10.) In tedaj pribežim k tebi, o nebeški zveličar! „Ti sam imaš besede večniga življenja“, (J. 6, 69.) „pred tvojimi nogami hočem sedeti in tvoje besede poslušati.“ (Luk. 10, 39.) — „Gospod! uči nas moliti.“ (Luk. 11, 1.) Podeli mojim besedam tudi moč, de, kakor iz serca izvirajo, zopet v serce pridejo.

Dolžnost molitve.

1. De moramo Boga hvaliti, ker je lep.

Kaj pač meniš, Evzebija! ko bi kateri divjak iz daljnih krajev od kaciga poslanca sv. Evangelija v Evropo pripeljan bil, in bi tu zagledal velikansko mesto v vsi njegovi lepoti, in trume ljudi, kateri so se v obertnijah in umetnostih tolikanj izurili — ali bi verjel svojim očém? Ali bi se mu ne zdelo vse, kakor lepe sanje? In ko bi se sčasama prepričal, de ga njegove oči ne varajo, ali bi pač zamogel svoje začudenje z besedami dopovedati? Kako se vender vsi tej lepoti čudi divji prebivavec tamotnih gojzdov, kateri je na svojim malim otoku le revne koče in neotesane rojake vidil! Mi Evropejci sicer, kateri slednji dan toliko lepiga lahko vidimo, se vsem tem krasotam manj čudimo, vender — memo njih tudi kar ne gremo. Ali — če pridemo na prostoren vert, in dobimo tukaj senčnate drevorede, in zelene tratine, in šumeče slapove in ribovite kernine, in prenapolnjeno cvetličnico, in bi se nad nami dvigovalo bistro sinje nebó, in in bi pihljale čiste, hladne pomladanske sa-

pice, — ali bi nas ne razveseljevala — lepa natora? In če pridemo na visoko goro, kako nas zradujejo próstrane cveteče poljane! Vsi hribje navokrog, — kakor pred našimi nogami stojé skaloviti velikani, v dalji mogočnih glavarjev snežne kopé, v dolu pa prijetno mesto, in čudovita zelenota po travnikih ter okoli in okoli verhovi cerkvenih zvonikov po mnogoštevilnih vaséh! O Evzebija! to je lepo. Lepši pa še je ugled morjá; pripovedujejo namreč, de popotniki, ki še nikoli morja popred vidili niso, in ko ga pervikrat s kake višine ugledajo, stermé tje po neizmernim morskim planu, občudenja zavzeti, — in dolgo jih mora voz čakati, preden se zbudé iz svojiga zamaknjenja, in ko voz že tudi dalje derči, so neprenehama njih oči obrnjene na morjé in njih néma tihota dovolj razodeva, kaj de se v njihovim sercu godí. Kar ti pravim, je resnica in ne zmišljija, ker je tudi meni onako pri sercu bilo, ko sim se bil pred nekoliko leti v neko prijazno primorsko mestce napotil; tu stoji na holmu tikama morja farna cerkev, pred vhodam je velik prostor, in odtod se vidi na tri strani slavnoznana Adrija; večkrat sim tukaj sam in z družimi bival, in moje oči so se radigovale po neprezretni morski ravnini do ondi, kjer se z nebam v daljni dalji stika; nisim ne vidil še le pervikrat morjá, pa vidil sim ga tukaj brez mnogoštevilnih ladij, ktere se ponosno zibljejo po teržaškim pristanu, in tako sim pozabil malenkaste opravke tukajšne, zbujalo pa se je obilo misel na unkraj v mojim sercu, ktero so krepko dvigovale v neznané nadzemeljske višine. O Evzebija! odpusti mi, ali morje je le lepó! čuda lepó! Ali

nisi še nikoli čula unih radostnih soglasij, tistih stvaritev mogočnih v kraljestvu glasovja? Nisi nikoli svojiga ušesa nastavljala sladkim melodijam milih pesem, obilnih izvirkov občutljivih serc? Nič se ne gane, in vender se vse giblje, in še dolgo potem, ko že glasi in pesmi omolknejo, se človek čuti zveseljeniga, in naslednji pogovori so porok veliciga cenjenja storjenih del. Ali ko bi prišla v visoke prostore sobane, in bi visele po stenah silo lepe slike, zgolj dela nar bolj slutih slikarjev, ali bi ne bila v zadregi, katero de bi narpred ogledovala? Ali ko bi vidila za verstjo nar umetniši marmeljske kipe, katerim so sloviti umetniki življenje vdihnili, ali bi ne obstala spoštljivo in dleto občudovala, katero je mertvi marmelj tolikanj živo olikalo? Ali — če bistre glave nauke naše sv. vere v vedniško celoto združijo in luč premišljije v viši tamote keršanskih skrivnost, kolikor mogoče, ponesó; če zvedeni zdravniki zagrinjalo, katero notranje človeškiga trupla zakriva, in, čeravno samo nekoliko, odgernejo, in imenitne reči v blagor terpečiga človeštva znajdejo; če bistrourni vladniki in zmagavni vojvodi vse skozi pretreseno kraljestvo obderžujejo, in vse sovražne napade z močno roko odbijajo; ali se more tacim možem zaslužena čast kratiti? Morde pa bi me utegnila, Evzebija, vprašati, kam de s svojim govoram, in morde tudi napeljevano misel mojih obilo vprašanj uganiti? — Čuj tedaj besede pisma: „Nevidno njegovo je od stvarjenja svetá v vstvarjenih rečéh spoznati in viditi“ (Rim. 11, 20.) in: „Kteri je uho vsadil, kaj ta bi ne slišal, ali ki je oko vstvaril, kaj on bi ne vidil?“ (Ps. 93, 9.) „Če so stvari toli-

kanj lepé, kako lep mora le njih stvarnik biti! Če natoro občudujemo, koliko bolj bi mogli še njeniga začetnika občudovati? Če ljudi zavoljo njih umetnosti in véde hvalimo, ali ni mar začetnik njih vednosti nar večí hvale vreden? Kako so tedaj tisti natorni prijatli milovati, kateri morde vse svoje življenje Véliko in Lépo premišljujejo, in se vender redko ali pa nikoli nar Lepšiga in nar Večiga ne spomnijo! In vender, kakoršne koli bukve beremo, precej po njihovim spisateljji poprašujemo! O Evzebija! lep, neskončno lep je naš Bog! Tedaj ga hvalimo, tedaj bodi njegovó hvaljenje naše pervo in nar blažniši opravilo na zemlji!

„Strah, komur strah, čast, komur čast!“ pravi Apostelj. (Rimlj. 13, 7.) „O globočina bogastva modrosti in spoznanja božjiga! Kakó nerazumljive so tvoje sodbe, in kake nezvedljive tvoje póta! Zakaj kdo je misel Gospodovo spoznal? ali kdo je njegov svetovavec bil?“ (Rimlj. 11, 33–34.) Zatorej je David tolikanj rad harpe prebiral in Večnimu svoje lepe pesmi prepeval, kakor: „Hvalite Gospoda z nebés, hvalite ga po višavah! Hvalite ga vsi njegovi angeli, hvalite ga vse njegove trume! Hvalite ga solnce in luna, hvalite ga, ve svetle zvezde! Hvalite ga nebesa nebes in vse vodé, ktere so nad nebesi! Hvalite Gospoda na zemlji vi zmaji, in vse globočine, oginj, toča, sneg in led, in vihar, ki njegovo besedo sporočujete! ve goré in vsi griči, ve drevesa in ve cedre! ve zverine in vse živali, ve kače, in ve perutaste ptice! vi kralji zemljé in vse ljudstva, vi knezi in vsi sodniki na zemlji! mladenči in device, stari in mladi, hvalite Gospodovo ime!“ (Ps. 148, 1–4, 7–12.)

In mladenči v razbeljeni peči, ali niso tudi oni posamezno vse stvari klicali v hvalo Gospodovo? (Dan. 3, 52—90.) Če na kteriga človeka naletimo, kateri se še v nar veči natorne lepote ozreti ne mara, tedaj sodimo, de mu ali počutka manjka za lepoto, ali pa de skerb in britkost zjeda njegovo serce, ali pa de je v velike opravke zamišljen. Ali bi pač za božjo neskončno lepoto prav nič ne marali? Ali si je to misliti, ker nas je on ravno zato vstvaril, de bi ga enkrat vekomaj vživali? In kadar se nas žalost in bolečina loti, se sicer lahko razumé, kakó de nas tudi nar imenitniši stvar celó nič ne mika; gledé Bogá pa ne sme to obveljati, in ne priporoča ne zastonj Apostelj molitve v takošnih okolišinah. (Jak. 5, 13.) Kakošni bi neki utegnili biti tisti resni opravki, kateri bi nas smeli od hvale božje uderževati, dokler je še res, „de je le eno potrebno?“ (Luk. 10, 42.) O Evzebija! kako je vender lepó, pridružiti se blaženim, kateri Gospodu hvalo prepevajo slednjikrat in serčno! Ko bi po vesoljnim svetu vsi pobožni po cerkvah in hišah ponoči in podnevi Neskončniga hvalili — milijonoglasna družba! — kakošno veličastno blaženo opravilo! In če premislimo brez števila zveličanih v nebesih, kateri vedno kličejo: „Svet, svet, svet Gospod, Bog vojskinih trum, vsa zemlja je polna njegove slave!“ (Jez. 6, 3.) ali bi nam bilo mogoče neobčutljivim biti? Resnično ne moremo ne zaiti, če izvoljene posnemamo; mi romarji po nadložni dolini — „vidimo le v zerkalu čudovito.“ (I. Kor. 13, 12.) in zatoraj si moremo božjo lepoto le domišljati; o zatoraj se oklenimo povišanih bratov, kateri „od obličja do obličja“ gledajo, in „zajojmo ž njimi:

„Vredno je jagnje, katero je bilo umorjeno, de sprejme mogočnost in božjo čast in modrost in krepost, in čast in hvalo ter slavo!“ (Raz. 5, 12.); pojmo tudi mi „pesem Mojzesovo in jagnjetovo: Velike in čudopolne so tvoje dela, Gospod, vsigamogočni Bog; pravične in resnične so tvoje pota, kralj večnosti! Kdo bi se te ne bal, o Gospod! in tvojiga imena ne slavil.....? (Raz. 15, 3—4.)

2. *Kakó zemlja vsigamogočnost božjo, in tedaj njegovo hvalevrednost oznanuje.*

Evzebija! če si kdaj v kako kraljevo sobo stopila, kaj ne de — močno si se zavzela? Lepe vložene tla, krasne preproge po stenah, drage slike, velikanske zerkala, dične zagrinjala, olikano pohišje, lepe posode in blišči svetilniki — ob kratkim, med toliko leskam in toliko lepoto je moglo tvojimu sercu le prijetno biti. Če pa nasprotno prideš v malo kočico ubožniga kmeta — le nar potrebniši in nar bolj domače pohišje, — kakošen razloček! Ne primerjam ne tega, de bi ali uboštvo zasramoval ali nevošljivost obujal, ali pa de bi bogatinca zavoljo njegoviga veselja do čedniga stanovanja grajal; saj je naše pravo bogastvo čednost, so pa tudi pozemeljske dobrote darovi nebeškiga Očeta, in zamorejo, če se le dobro obračajo, tudi v njegovo povikšanje pripomoči; s to nasprotno sim ti le hotel pokazati, doklé so se ljudje v umetnostih in vedah že povzdignili. Ali če se sprehajaš po velicah ulicah, in vidiš po versti bogato založene štacune, in v njih toliko dražiga blagá, in ti potem na misel pride selo divjakov

z vso obilno revšino in nesnažnostjo. — Kaj ne de — ti si misliš, kako so se Evropejci vender povzdignili! To tajiti, bi bilo brezumno! In vender — in tu sem sega moj govor — in vender smo mi ljudje tolikanj slabotni pri vsi svoji domišljevani mogočnosti, še pajka ne, čigar umetno splet neusmiljeno ometamo, še červa ne, kateriga brez prizanesenja v prahu steremo, ne morejo naše mogočne roke sestaviti. Pač zamoremo iz pripravljenih rastlin, in družih stvari lepe reči napravljati, če imamo čas in pripravo; ali de bi rastline sami si vstvarjali, iz ničesar, — in ko bi tudi nar slabši bile, — tega nikakor ne moremo. In tedaj sim, o Evzebija, neko vekši misel pridobil, misel namreč od božje vsigamogočnosti; zobrazi si živo vse dolge in dolge gorovja z njih visocimi v oblake kipečimi verhovi, široke, silovite, po celih deželah dereče reke, nadalje iz malo zern izrastle cveteče poljane, prijazne nograde, prepolno drevje, brezštevilne cvetice, po zelenih travnikih, po próstranih vertih, vse živali po suhim, in vse ptice pod nebam, vse ribe morjá, gledaj v duhu vesoljne zemlje z vsim, kar se na nji giblje in leze, in pomisli, de je vsigamogočni Bog vse to stvaril, ali ne boš polna hvale božje svojih kolen pripognila, in glasno klicala plamečiga serca: Hvala bod' Bogu! vse stvari ga zdaj častite stvarnika, dobrotnika in očeta ga slavite! Ali ko se spomniš, kako je Bog svojim ljubim mnogokrat moč podelil čudeže delati, kako so pred njih mogočno besedo vsaktere bolezní begale, kako so grobje svoje trohneče trupla nazaj dajali; kako je vesoljna natora, kakor bi je nikdar ne tlačilo greha preklet-

stvo, ljudem se uklanjala in jim stregla; ali ne boš molila s kraljevim pevcam: „Slavljen bodi Gospod, Bog Izraelski, kateri dela velike čudeže sam!“ (Ps. 32.) Zatorej pa je bila že od nekdanj nar priserčniši radost svetih duš, brati v odpertih bukvah natore od vsigamogočnosti božje, njih telo je bivalo tukaj, in njih duh je plaval po nebesnih višinah; vstvarjene bitja so bile zanje Jakobove lestvice, po katerih so se povzdigovali k Nestvarjenimu, soglasovaje s trikratnim „Sveto“ srečnih Serafinov; mi vsakdanjiki ne dohajamo orloviga plavanja njih gorečih misel, in njih notranje življenje, njih zbranje v Bogu se nam zdi čudna vganka. So pa trenutki v življenji, o katerih se glas Gospodov tudi za nas dovolj naglas čuje. Ko je ladija veru odvezala, in na visoko morje vesla, ko popotniki s pokrovja nič družiga ne vidijo, kakor nebo in morje, jih je skoraj strah, in zdi se, kakor bi se nehoté bali zdivjanja morskih valov, čeravno je vse tiho in mirno; in če se pozneje res čerani oblaki naproti dervé, in se solnce v čudno tmino zakrije, če valovje pljuska in se peni, in viharji tulijo, in strele švigajo in grom bobni, in se barka premetava z visočin morskiga gorovja v zijavne prepade; tedaj tudi nar pogumnišim serce upada, in tudi tisti molijo, ki sicer le preklinjajo, zakaj, „čutijo vsi bližavo tistiga, kateri zbira vode morja kakor v mehurji“ (Ps. 32, 7.), kateri v sv. pismu pravi: „S svojo ograjo sim ga obdal in mu zastavil duri in pah, ter rekel: Do tle pridi in ne dlè, in tukaj zvracaj napeto valovje.“ (Job. 38, 10—11.) Tacih misel je bil danski kralj Kanut, ko so ga njegovi prilizovavci zapovednika

zemlje in morja zvali; sede namreč na breg tikama morja, in zapové valovam ustaviti se, ko pa ti le vanj pljuskajo, in ga vsiga premočijo, je učil svoje prilizovavce tistiga moliti, kterimu je natora pokorna. Drugač sicer je ravnal tisti perziški trinog, kteri je velel morje z razbe-ljenimi verigami tepsti, ker mu je v vojski naga-jalo; o presmešna ošabnost! — Kako se jemoglo le goditi, o času občniga potopa, ko se je voda iz vsih krajev stekala, in se odperle posode ogrom-nih oblakov, in so vesoljno zemljo preplovile in nar viši goré pokrivalé; mislimo se v strahovito, žalostno dogodbo, in tukaj zaslišijo tudi gluhe ušesa vsigamogočnost božjo, in jasno je, za-kaj je hvalivna molitev naravnost potrebna. Ali če se v kteri hiši oginj vname, in plamen kar okoli sebe šviga, in se vije po strehah in tramovih in ognjeni zar daleč okrog podnebje rudeči, in če so vse gasivnice, naj jih še tako naglo, tako pripravno porabijo, zavoljo silo-vitiga viharja zastonj, in ko ljudje vidijo, de je vse njih blagó in premoženje, sad mnogo-letniga truda, divjiga ognja plen, in se morajo srečne šteti, če svoje življenje rešijo, in ko oginj sosednje pohištva požiga in če se tako v malo času vasi ali tergi, ali mestni oddelki v prah in pepel premené, — kako je vender to pripravno, nam našo slaboto dokazovati, kako nas na uniga obrača, kteri je nekdaž Sodomo in Gomoro z žveplam posul, in v spo-minek grozne kazni gnjilo morje tje postavil? Ali če se hiše majejo, kakor bi se na morskih ladijah zibali, in se zidovje uterguje o hudim potresu, in kako lepo mesto v malo urah le razvaline kaže, kdo bi se ne spomnil pisanih besed: „On gore prestavlja, in ktere je v

svojim serdu obernil, ne vedó; on pretrese zemljo z njeniga mesta, in nje stebri zbobné!“ (Job. 9, 5—6.) Kdo bere žalostno osodo Lizbone 1755 in Karaka 1812, in bi ga groza ne prešinila? in če premislimo, de je v Karaku le — 12000 ljudi mertvih bilo, ali ne občutimo visociga pomena besed: „Stebri nebes se majejo, in se stresnejo o njegovim migljeji!“ (Job. 26, 11.) in ne rečemo ondi, de smo kakor majhni mravljinca, kterih se na enkrat po sto lahko pohodi? Zgodovina svetá opisuje svoje liste z djanjem mož, ktere velike imenuje, ker so mnogo ropali in mnogo morili. Res časti je vreden vojak, kteri se v pravični vojski za pravice svojiga kralja bije, in če Gospod njegovimu orožju zmago podeli in se mu pogodi, de protečiga sovražnika premaga in pokončá, ter notranje razpertije poravná, ni nobeno plačilo dovolj veliko za njegove zasluge. Če pa kdo iz neoberzdaniga poželenja po samosilnim prisvojevanji mirne sosednje ljudstva z vojsko napada, kako je pač majhen! Se vé de ga svet slavi, kteri le poverhi sodi, zavoljo kervavih zmag, in pridobljenih terdnjav, in neizmerniga ropa, in prisvojenih dežel, in slavljene se guglje na vertoglavni visočini, ter se misli blizo nebes, ali previdnost že pripravlja njegov pad, de bi svojo slabost občutil, in ko bi tudi vse svoje žive dni na svojih kervavih vencih počival, nazadnje pride le košeni mož z ostro kosó, in tisti, kterimu je zemlja premajhna bila, glej ga, kakó se ne gane ne v ozki raki! Od Aleksandra Macedonskiga sporočuje pisanje: „Veliko bojev je vodil, terdnjav premagal in kraljev pomoril, zemlja je molčala pred njim,

spravil si je bil silovito moč in mnogoštevilno vojsko, pripravil je bil dežele, ljudstva in kralje pod svojo oblast, in plačevati so mu mogli“ (1. Mak. 1, 2—5.) in kmalo potem se bere: „In Aleksander je 12 let vladal, in je umerl.“ (1. Mak. 1, 8.) In od tistiga Antijoha, čigar železna roka je Jude tolikanj tlačila, kateri se je zvernivši se z voza hudo bil ranil, opomni sv. pismo tako lepo: „On, kateri je od veči kakor človeške ošabnosti napihnjen menil, de zamore valovam morjá zapovedovati in nar viši hribe pretehtovati, leži tedaj na zemlji, in ga morajo nositi, — očitno sam po sebi spričevaje božjo vsigamogočnost, in zgodilo se je, de so iz trupla hudobneža červi kakor iz vira gomzeli, in njegovo meso, ko je še živel, med vednimi bolečinami se lušilo od kostí. Njega, kateri si je malo popred še domišljeval, de dosega zvezde nebá, ne more nihče več zavoljo grozniga gnjilobniga smradú prenašati.“ (2. Mak. 9, 8—10.) In tisti asirski kralj, kateri je pred Jeruzalemam v eni sami noči 185000 mož zgubil — (Jez. 37, 36.) — o Evzebija! bali in poklekniva ter moliva: „Če mi njega zahvalimo, doklé shaja naša moč? zakaj on je vsigamogočen čez vse svoje dela, Gospod je strašán in neznano velik, njegova mogočnost je čudopolna. Slavite Gospoda, kolikor ga morete, povikšujte ga, on je vender le še vekši, zakaj njegovo veličastvo je čudovito. Hvalite Gospoda, povikšujte ga, kolikor ga morete, zakaj on je veči, kakor vse hvaljenje. Povikšujte ga in nategnite vse svoje moči, pa nikar se preveč ne trudite, zakaj dosegli ga ne boste. Kdo ga vidi, takó de bi ga mogel popisati?“

In kdo ga more tolikanj povelečevati, kakor je on od vekomaj?“ (Prid. 43, 30–35.)

3. Kakó nebesa vsigamogočnost božjo in zatoraj tudi njegovo hvalevrednost razodevajo.

Ko bi katerimu učencu, in če je tudi že več let v šolo hodil, kako zgodovino modroslovja ali pa kake bukve od viši matematike v roke dali, bi sicer po teh bukvah prebiral in semtertje kaj razumel, sicer pa svojo nezmožnost za toliko učenost naravnost spoznal. Take skrivnostne bukve so pisane v vidnim svetu, in v natori; zakaj marsiktero plat lahko v njih preberemo in razumemo, in misli ter nameni nebeškiga stvarnika se nam nekoliko razkrijejo, ali veči del teh bukev je za nas v preveliko skrivnostno tmino zakrit, enake so bukvam razodenja, ktere so zapečatenene s sedmimi pečati, in jih zamore le jagnje odpreti. In če je to gola resnica, čeravno samo našo zemljo premislimo, kaj pa še le potem, če svoje oči povzdignemo, in neizmerno nebo s svojimi mislimi preletimo. Po pravici toraj je že modri Salomon govoril: „Spoznaval sim, de človek vsih del božjih, ki se pod solncam gode, pretuhtati ne more; kolikor bolj se trudi in preiskuje, toliko manj najde, in ko bi modri tudi rekel, de vé, nazadnje bi se le ne zavedil!“ (Prid. 8, 37.) In tedaj ti je razumljivo, draga Evzebija, kakó je David takó lepo pel: „Nebesa pripovedujejo slavo božjo, in obnebje oznanuje delo njegovih rok; dan dnevu besedo vznaša, in noč noči vedo sporočuje. Ni ga jezika, ni jih besed, kterih glas bi se ne slišal, po vesoljni zemlji se zlega njih don, in do koncov sveta

njih beseda!“ (Ps. 18, 2—5.) Gospod! kdo si ti, in kdo si ti? je bila nar ljubši molitev sv. Frančiška Asiškiga. Gospod! kdo si ti, in kdo si ti? moramo tudi mi klicati, premišljeva je čuda nebeške ter pregledovaje, čeravno samo tisto, kar vidimo in vemo. Gospod! kdo si ti? — moramo še serčnejši klicati, spreletovaje neizmerno zvezdno trumo, od ktere toliko, kot nič ne vemo! Poglej le, Evzebija! podnevno svetložareče solnce, — si li kdaj premerila njegovo velikost? Misli si skor več kakor poldrug milijon zemelj in potem še le se ti dozdeva velikost solnca. In une nebeške luči, ktere naravnost zvezde imenuje, ali niso zgolj solnca, ktere se nam le zavoljo svoje neizmerne dalje majhne zde? Kako mogočen, kako neskončno mogočen tedaj mora biti naš Bog, kateri je „nebesa razgernil kakor šotor“ (Ps. 103, 2.); on zapové solncu, in ono ne vzhaja, in kakor bi jih zapečatil, zaklene zvezde. (Job. 9, 7.) In truma solnc! Pred sošteješ pesek na bregu in kaplje v morji kakor pa une leskeče lučice, — le poglej rimsko cesto, in — saj misel obnemaga, — in naverh pa še vse nevidne zvezdice!! Zdaj pa daljava! Zvezda, ki se ji pravi Neptún, je čez 700 milijonov milj od naše zemlje preč, takó de bi soparnik, kateri bi vsaki dan 200 milj prederdral, v deset tavžent letih do nje še ne prišel, in če ti povem, de je neka druga zvezda saj 4 bilijone milj od naše zemlje, ali ne padeš nehoté na kolena in na glas ne slaviš vsigamogočnosti stvarnikove? Zdaj pa red, kateri vlada po zvezdnim prostoru! Če premislimo, de imajo zvezde brez dvombe vsaka svoje planete ali spremljavke, kakor jih ima

solnce, in de se vsi ti brezštevilni solnčni krogi okoli Eniga srednjiga solнца sučejo po nepremakljivih tirih, — ali, Evzebija, mene misli premagajo, vid se mi kalí v tej vertoglavni visočini. Na nebu je vsigamogočnost božja zarisana z velikanskimi čerkami; te čerke pa so zvezde, in te čerke vsi lahko bero, tudi tisti, kateri že slepé, če jih le hočejo; pa žalibože, veliko jih noče brati, in ko bi kak modrijansk razjasnjeneč s širokoustnimi besedami „bika“ in „voznika“ in „dvojčke“, in „Orizona“ in „krono“ kazal, tudi kaj pripravniga ti dopovedaval od solnčniga in luniniga mraknjenja, in od planetov, zraven bi pa vse njegove besede po natornim božanstvu dišale, — o zapusti ga spotama, in misli si: revež je, uma greša! Če pa tudi verni kristjan svojo glavo povzdigne, pa mu je le mar za velikosti in daljave, in sicer za zvezdoslovne znanosti, pa mu ne pride na misel stvarnik svitlih nebesnih krogov, tedaj si misli: Njegovo tuhtanje je neslana jed. — Stal je sv. Avguštin s svojo materjo Moniko pri oknu, pred oknam je bil vert neke hiše blizo Ostije, in pomenkovala sta se od neskončne radosti zveličanih duhov, in sta prešla zaporedama vse telesno, nébez celó, s kteriga solnce in luna in zvezde na zemljo svetijo. (Spov. 9, 10.) — in sta se povzdignila na perutih premišljevanja k nar večí lepoti in sta bila srečna — vanjo zamaknjena — o zamisli se tudi ti, — Evzebija! v ogledovanje Večniga; vžitek, kteriga podeli svetla luč, — za zlató se ne próda! Ko drugi po glediših slute plesavke s cveticami posipljejo ali pa se sprehajajo po šumnih pirih, kjer čednost pokopujejo, ali pa dragi čas

s praznimi pomenki tratijo, ali pa brezskerbno na mehkih blazinah spē, zvoli ti boljši del, pomudi se nekoliko pri oknu, nema tihota okoli tebe je porodnica nar lepših misel, ozri se k leskečimu ozvezdju, kjer je toliko lučic v hiši nebeškiga Očeta, pridruži se brezštevilni množici izvoljenih, kateri se radujejo in se veselé v večni domovini, ter móli: „Slavimo Gospoda, novo pesem pojmo svojimu Bogu. Slava ti, Gospod! Ti si velik in veličasten v svoji kreposti in nikdo te ne more premagati; tebi služi vsa tvoja stvaritev; zakaj ti si rekel, in je bila, poslal si svojiga Duha, in vstvarjena je bila in nihče se ne ustavi tvojimu glasu.“ (Judita 16, 15—17.) „Kralju večnosti, Neumerjočimu, Nevidnimu, Edinimu Bogu bodi čast in hvala vekomaj!“ (I. Tim. 1, 17.) In ko bi utegnila v katerih bukvah brati, de se hvalivna molitev opéra na napačno misel od Boga, kakor bi namreč naše hvale poželel, ali de je prazna nuja, neskončniga slaviti in de prezveličani ne mara za naše hvaljenje, in kakor se vsi ugovori zovejo, ktére si zmišljajo sovražniki molitve, in tudi druge z rahlomilimi besedami preslepiti skušajo, v kraj s tacimi bukvami, in moli ukljub njih spisateljem: **O** vi neizrekljivi zdihljeji mojiga serca! **O** ti neskončni Bog! **Res!** sam v sebi si zveličan, in ne potrebuješ naše hvale, ali mi je potrebujemo, saj si ti neskončno lep, saj si podelil našimu sercu občutje za lepo, in tedaj slušamo le nezaterti notranji nagon, če se nad tvojo neizrekljivo lepoto radujemo, in toraj je ravno tako malo prederzno, če lepo imenujemo, kar je lepó, kakor prederzno, če kaj res imenujemo, kar je res; in če ti od

nas hvalnic térjaš, bi bila preklinjavska topost, ko bi te med hvale lakomne ljudi šteli; pač pa mi ne smemo svoje časti iskati, ker smo le stvari, obdarjeni s stotero nepopolnamastmi, ti pa si vladar svetá, od tebe pride vse, nate naj se in se mora vse potegovati, Gospod! tvoje ime hočem povikševati, — dokler se mi moj jezik maje — tebi hočem čast in hvalo dajati — dokler mi moje serce bije — in če bom enkrat nem in brez glasú — tedaj te hočem z zdihljeji slaviti! —

4. De moramo Boga hvaliti, ker našimu telesu tolikanj dobriga skaže.

Kaj ne, draga Evzebija! de si od potrebnosti hvalne molitve prav prepričana? Jaz vsaj menim, de premišljevanje vsigamogočnosti božje popolnoma zadosti v dokaz njene potrebe, in de bi tisti, kterim se ta dokaz dovolj jasen ne zdi, tudi potem se ne prepričali, ko bi jim zaporedama vse lastnosti božje, kolikor jih moremo s svojim slabotnim umam spoznati, prav obširno razložil. Žalibog, de so med nami marsikteri, kteri spred dreves gojzda ne vidijo, pa ne zato, ker jim vida manjka, ampak zato, ker ga viditi nočejo. Prav ljubó pa bi mi vender bilo, ko bi žar svoje hvale v svetleji plam vnetila in v ta namen tudi vsigavednost, večnost, vsigavpričnost in svetost božjo premišljevala. Sicer bi se utegnilo ugovarjati: Kaj bo slepec nebo pregledaval in kert poverh zemljé hodil? in uni stari modrijan tudi ni ravno napačno ravnal, ko je vprašan od bitja božjiga, si več dni odloga sprosil za tuhtanje, in, ko so ti dnevi pretekli, še ravno

toliko dni nadalje odložil svoj odgovor, de bi bil prav umevno dokazal nesprevidljivost božjo; vendar če se pravi v zadevi spreobrnjenja: Boljši kasno kakor nikoli ne! zatoraj naj velja tudi pri spoznanji: Boljši nekaj, kakor nič! Potem boš pa tudi sprevidila, kako dober je vendar Gospod, ker se tolikanj poniža, ter sprejme naše picle poklone; v tem je ves enak ljubeznivimu očetu, kateri svojiga sinka, čeravno mu že stariga kaj pripoveduje, vendar pazljivo posluša, de bi mu s svojo vnemarnostjo ljubiga veselja ne kratil. Zraven pa bo to preišljevanje prav pripomoglo v toliko veči dokaz potrebnosti hvalne molitve; zakaj očitno se v tej zadevi ne ravna samo po vrednosti darú, ampak tudi po imenitnosti darivca. Neskončniga Boga pač si lahko mislimo ali samiga na sebi, ali pa v njegovi dotiki s svetam; in če se nam obzérana njegove lepote hvaljenje ko jasna potrebnost našiga duha razodeva; tedaj bo preišljevanje, od kolikanj velic in razvidnih dokazov njegove očetovske ljubezni naše preteklo življenje spričuje, naglas govorilo za serčno hvaljenje nar bolj dobrotljiviga Boga. To resnico bolj dokazovati, bi bilo skoraj nepotrebno, ker so tudi tisti, ki so se popolnoma Bogu odpovedali, besedo hvaležnost še vendar prihranili v besednjaku svojiga življenja; vsaj se strahovito razserdé, ko bi jim kdo sprejete dobrote z nehvaležnostjo povračevati hotel, in saj šega med svetam tudi veli, de se človek vsaj po vnanjim hvaležniga skaže, in nehvaležnost je tako rekoč gnjusoba med svetam! Ali — pa morde si že sama poskusila, draga mi Evzebija! de taki ljudje za svoje obnašanje proti Bogu drugači mero ra-

bijo, in ne de bi kaj hvale in kaj bogoljubnih besedic proti nebesam katerikrat poslali, temuč bi se radi — ko bi le mogoče bilo — od njih neprilичnosti in nespodobnosti prav učeno in na tanko prepričali. In zatorej bi skoraj dobro bilo, tudi od te reči kaj obširniši govoriti, zlasti, ker bi pobožnim ljubo utegnilo biti, de se neizmerna množica milost božjih če tudi le po malim ob-risa, ker zamore njih hvaležnost — potem le priserčniši in gorkeji prihajati: „Ali jih ni bilo deset ozdravljenih? je vprašal Gospod gob očišeniga Samarijana, kateri se sam poverne, Gospodu se zahvalit — kje pa je unih deset?“ (Luk. 17, 17.) Mi sicer gob očišeni nismo bili, pa zató prejmemo marskteri drugi dar; vse, kar svojo lastnino zovemo, je dar z nebes, tako, de tudi tukaj besede veljajo: „Ali veš kej, česar bi prejel ne bil?“ (I. Kor. 4, 7.) Glej, Evzebija, naše teló, — zakaj to je nar bolj očito, — kako je živ spominek vsigamogočnosti, modrosti in dobrotljivosti božje! Že veliko učenih se je nad njegovo sostavo in njegovim življenjem modrovalo, pa ga komaj več poznajo, kakor nekoliko poveršniga! Kolikanj drag tedaj je dar, ker je tako težko, zagrinjalo razmakniti, ki njegovo bitje krije! Gospod in le on je telo vstvaril v maternim telesu, in on ga razvija do popolne zrelosti! Ali ne zasluži to predrago darilo našiga narvečiga cenjenja? Že njegova pokončna stava — kakošna prednost pred živalljo! Ko namreč v zemljo gleda, za katero je odmenjena, sme človek gledati v nebo; zakaj tam je dežela njegoviga stanovitniga domovanja. Poglej oko, in stermi nad njegovo čudopolno sostavo, ž njim lahko prebiraš po lepih bukvah stvarje-

nja, kolikorkrat in, dokler hočeš, prelepa natora — pred tvojimi očmi radostno razlaga svoje zaklade. Ali si kdaj to dobroto po vrednosti cenila! Misli se zaperto v podzemeljskim hramu, — ali bi ne štela slednjiga trenutka, kdaj de bodo ključi zarožljali, in boš zopet prišla pod milo nebo v podnevno svetlobo? In ko bi bila obsojena, vse življenje v tamni noči prebivati? Vedi, de to je žalostna osoda ubogih slepcov, marsikteri med njimi so še mladi in bodo morebiti še mnogo let terpeti mogli — ti pa imaš zdravo okó. Kakošno preserčno veselje je vender Bartimeja prevzelo, ko mu je bil Gospod svetlobo očesa zopet podelil! (Mark. 10, 46—52.) In kdo si more misliti oveseljenje od poroda slepiga, kateri je vsled čudopolniga ozdravljenja pervikrat čez mnogo let spregledal? (Jan. 9, 7.) Evzebija, ti nisi bila nikoli slepa, tvoje oko se do današnjiga dne na brez števila lepotah raduje, — ali je morde dar manj ceniti, ker se slednji dan delí? — Mnogo jih sicer vidi — ali le nar bolj bližnje reči, in njih oko zamore s pomočjo kake umetne priprave v dalji česar gledati, in tudi potem še reči vse v megli vidijo; ti pa imaš morde sokolovo oko, — o povej naravnost — ali si kdaj Boga zato zahvalila? Ozdravljeni Bartimej „je šel za Gospodam po potu“ (Mark. 10, 52.), in kolikanj je slepec sprejeto dobroto čislal, pokaže izpraševanje pred farizejskim zboram. (Jan. 9, 13—14.) Mi smo kristjanje, in vsaj za temi možmi zaostajati nočemo! Poglej nesrečne gluhomutce, katerih število ni ravno majhno, in misli se v njih stan, pogodilo se je sicer znajdljivi ljubezni resničnih ljudomilov, zaklade vednosti, — zlasti

verskih reči — tudi njim priobčiti, ali — koliko jih je srečnih, de so tega poduka deležni! Večina jih živi, de se Bogu smili, in kako zaboli vender serce, če se na kteriga gluhomutca, kateri se že koncu svojih dni bliža, in od Boga le toliko vé, kolikor se mu je moglo z nekoliko znamenji dopovedati! In naj le učenci gluhomutasti čudovito napredujejo in se urijo v verskih in vsakterih vednostih, — jaz sim prepričan, de ne greš nikakor ž njimi menjat; — veliko je zasluženje pobožniga de l' Epée-a, ali jezikov ni mogel omajati, ušes ne razmašiti; nar boljši je Gospod podučil gluhomutca, potaknil je namreč svoje perste v njegovo uho in pomočil s slino njegov jezik, in potem se je ozerl v nebo, ter naglas zgovoril pomenljivo „efeta!“ (Mark. 7, 33—34.) Bil pa je Gospod zapovedal, de se naj nikar ne razglasi to čudo, pa kolikor je ljudstvu branil, toliko manj je slušalo, toliko bolj se je čudilo, rekoč: „Vse dobro stori! gluhim daje slišati in mutastim govoriti!“ (v. 36—37.) Če se je ljudstvo tako obnašalo, katero je prav za prav le gledalo, kako se je le presrečni obnašal, katerimu je bila taka nenavadna milost podeljena! Ti, draga moja Evzebija! si brez primere srečniši, kakor gluhomutec, tebi je Gospod že v začetku podelil dar sluha in vida, ter jezika, de se brez opovére z drugim svetam lahko pomenkvaš in mu vzajemno svoje misli razodevlješ. Tudi pa vem, de ne boš terdila, de imaš pravico do obeh teh darov, ravno zato pa je tvoja nar veči dolžnost, Očeta v nebesih zavoljo njegove ljubezni zahvalovati. Sv. Avguštin tako dobro opomni, de se mu, če-

ravno je čudo pomnoženja malo kruhov zares veliko, cveteče polje, ko iz malo zern toliko žita zraste, ravno tako čudo zdi; uno je ne- navadno, zatorej se večji zdi; to je navadno in zatoraj prezérano. Ravno to velja od ozdravljenj Gospodovih; neznano umetna na- prava ušesa, skrivnostni dar jezika, — zato se komaj zmenimo, in le uno: odpri se (efeta) se nam čudopolno zdi; o zakaj je naša raz- soja vender tako végasta? — Neprecenljiva dražčica je zdravje, po njem hrepené naše nar serčniši želje, ko bolni na postelji zdihujemo, in o mnogih prilikah med letam je zdravje obsega ustmenih in pismenih vošíl. In čeravno napak hodi, kateri terpljenje naravnost nesrečo imenuje, ktere se je treba na vso moč braniti, je ven- der hrepenenje po terdnim zdravji, negledé na to, ker nas za zverševanje naših stanovnih dolžnost pripravne stori, že zavoljo tega vz- rastlo na keršanskim polji, ker ono, čeravno se tega ne zavemo, prelepe dobe pred greham spominja, ko je bila beseda „terpljenje“ še ne- znana, ker ono, čeravno se nam ni dozdevalo, glasno spričuje, de Bog ni ne terpljenja, ne smerti začetnik. In vender, — kdo bi mislil, — še le t a k r a t, ko groznih muk in bolečin sto- kamo, takrat še le vemo zdravje ceniti; če smo zdravi, še nanj ne mislimo ne, in Oče v nebe- sih, ker v telesnim kolobarjenji nič podreti noče, on nam ni nič mar, in takó životarimo vse žive dni, kakor mené, de mora res vse tako biti. Zatoraj je prav modra naredba previd- nosti, de se kjerkoli bolniki dobé; ta žalostni ugled je pač pripraven našo hvalo obuditi, in resnično, ko vidimo semtertje ljudi tavati, ktere bi skoraj žive merliče imenovali, če se neko-

liko sprehodimo po bolnišnicah, kjer so vsakteri bolniki, tedaj spoznavamo na eni plati revšino ljudi, in zatorej njih nespametno nečimurnost, na eni pa vrednost zdravja, in vsled tega potrebnost hvalne molitve. O Evzebija! kličiva s kraljevim psalmopevcam: „Hvali, duša moja! Gospoda in vse, kar je v meni, njegovo presveto ime! Hvali, duša moja! Gospoda, in ne pozabi vsih njegovih dobrot.“ (ps. 102, 1—2.) „Zahvalim se ti, o Gospod! iz vsiga svojiga sercá; zakaj ti si slišal besede mojih ust, pred obličjem angelov ti hočem hvalo prepevati, molil bom proti tvojimu svetimu tempeljnu, in povikševal tvoje ime zavoljo tvojiga usmiljenja in tvoje resnice; zakaj poveličal si čez vse svoje ime... Tebe, Gospod! naj hvalijo vsi kralji zemljé, ker so čuli vse besede tvojih ust, in prepevajo naj od potov Gospodovih; zakaj velika je slava Gospodova.“ (ps. 136, 1—2, 4—5.) „Povikševati te hočem, Bog, kralj moj! in večno slaviti tvoje ime, de, večno in neprenehama, vsaki dan te hočem slaviti in tvoje ime hvaliti vekomaj, de, zmeraj in vekomaj. Velik je Gospod in hvale vreden, in njegove velikosti konca ni. Rod za rodam bo slavil tvoje dela, in tvojo mogočnost oznanoval.“ (ps. 144, 1—4.) „Hvalo Gospodovo naj besedujejo moje usta, in vse meso naj povikšuje njegovo presveto ime zmeraj in vekomaj!“ (ps. 144, 21.)

5. Nadalje.

Kakó se vender človeku milo stori, če je k jedi povabljen in vidi, kakó nekteri, po zgledu pobožniga hišniga očeta, roke po-

vzdignejo ter molijo, nekteri, katerih Bog je tre-
 buh, berke sučejo, nos prav imenitno višejo,
 in zasmehovaje modrujejo: Molitev pred jedjo
 je stara šara, in dandanašnji pri olikanih lju-
 déh nič več ni navadna! O draga Evzebija!
 resnično, taciga topiga modrovanja začetnik,
 — kdo je? Tako nesramne nehvaležnosti rodi-
 telj zamore biti le peklenški duh; in serd in
 jeza mora človeka zgrabiti o tacim širokoust-
 nim modrovanji in pri mizi s tacim se prijazno
 pomenkovati, je gotovo težkó! Če se ubogimu
 na cesti krajcar podá, o kako je vender ve-
 sél, bojazljivo pogleduje dobrotnika, veseliga
 lica mu hvali in dolgo ne neha, nebeškiga
 blagoslova nad-nj sklicavati in to vse zavoljo
 eniga uboziga krajcarja. In Bog deli dobrot
 brez mere in števila, ali od zahvale se ljudem
 nič ni mar zmeniti. Mislimo si kaciga 25 let
 stariga mladenča, to znese blizo 9000 dni,
 ko bi bil iz blagodarne roke nebeškiga Očeta
 vsaki dan le za en krajcar kruha prejel,
 koliko bi bil že vender prejel! In mi, ki dan
 na dan ne enkrat samó, ampak večkrat, in
 ne kruha samó, ampak še marsikaj družiga
 dobriega iz božje zakladnice prejemamo, tega
 nikdar nič ne pomislimo, kakor bi Bog nam
 kaj dolžan bil. In ta nehvaležnost je toliko
 bolj žalostna, kolikor blagodarniši je Gospod,
 in kolikor vredniši so njegove darí. Omizje
 po velicih hišah velikrat precej na dan velja,
 veliko služabnikov urno teka sem ter tje, in
 jed za jedjo se nanaša, pa olikana gospôda
 vstane in gre od mize, kakor neumno živinče
 od spraznjenih jasel. Resnično tem nepored-
 nim otrokam bi bilo skoraj v njih prebrihtanje
 privošiti, de bi jih nuja in revšina nekoliko
 pošeskala. Bili so že časi, ko bi bili ljudjé

po sto cekinov šteli za majhno kosilo, ko bi bilo le dobiti; in v vojski se je že prigodilo, de so ljudje konjsko mesó in podgane in preperelo senó drago kupovali in jedli, stare čevlje glodali in žaganje požerali. Zavoljo pomankanja vodé so kvas mesili s kervijo, perst in človeško mesó jedli, po pokopališih razgrebali in od merličev kosove rezali. Kaj ne de, Evzebija! tebe pač ne mika, med razsvetljence se šteti, ti se ravnaš po stari, od zgleda Gospodoviga in vsih pobožnih posvečeni keršanski šegi, in Boga za njegove darove zahvališ. Ne daj se zasmehovanju in norčevanju teh po imenu kristjanov zapeljati, kateri pravijo, de so si jedi za zlato kupili, denar pa trudama si zaslužili. Oh, — ti oslepljenci so prav enaki tistimu kmetu v koledarji za zdaj in vekomaj, kateri je na njivi stal s svojo matiko, ter prežal na vzhajanje sadú. Imeniten gospod, ki se je šel lepo poletinsko jutro sprehajati, se je hotel kaj ž njim pomeniti, zatoraj mu je rekel: Dansi je lepo vreme. Kmet odgovori: Lepo. Nato pravi gospod: Lepa pšenica! Kmet zopet osorno zaverne: Lepa! Tedaj pravi nadalje gospod: Ljubi Bog vas je dobro poblagoslovil; in sirovi kmetavsjo zarobi nazaj: Dobro poblagoslovil, saj sim njivo dvakrat gnojil, zadene svojo matiko čez ramo in odide. Vem, predraga Evzebija! kako te to preklinjevanje grozí, in se ti studi; ali koliko ljudi je enakih temu kmetu, z dvakratnim gnojenjem! — Kdo pa neki pripomore kmetu, de ima njivo in gnoj? Kdo ga uči njivo obdelovati, orati in druge dela opravljati? Kdo daje žitnim zernam čudovito moč, de iz njih tako okleno klasje vzhaja? Kdo da svetlobo gor-

kiga solnca in hlad krepivniga dežja, de sad lepo raste in dobro obrodi? To bi se z majhnimi premembami dokaj veliki in majhni gospodi opominjalo, od ktere se lahko reče: Jedo in pijo radi, ne plačajo pa ne radi, to je, tistimu radi ne plačajo, od kteriga pride živež in prihodki in veselje in vse drugo. Storimo še eno stopinjo nadalje: očitno nam s samim živežem ni ustrezno, potrebujemo namreč tudi obleke, — odkar smo po prvih starših grešili, ne moremo brez nje biti, — in od kod pa jo dobivamo? „In Gospod Bog“, pravi sv. pismo (I. bukv. Mojz. 3, 21.), „je naredil Adamu in Evi obleko iz kož, in ju je vanjo oblekel.“ In tole usmiljeno delo še vedno dopolnuje; komaj namreč ugledamo male deteta luč svetá, nam že preskerbiljubeznjivo mater, ki nas v pelnice zavije, in ko rastemo, nam skerbni oče potrebno obleko napravlja, in potem stopimo po božjim in modrim napeljevanji v stan, kateri nam v tej zadevi potrebno dodeluje. Ozrimo se nekoliko v mislih po krogu zemlje! O koliko oblačilne priprave nam daje natora? In koliko rok ima opraviti z njenim predelovanjem za obleko? Poglej le, Euzebija, v naše prostorne, kaj založene štacune, — koliko blagá! kako umetno delo! kakošen napredek v umetnostih! premisli veliko število rokodelcov obojniga spola, ki za naše pokrivalo, obuvalo in drugo obleko skerbé! Kako daleč so se ljudje tudi v tej zadevi pomaknili. Ali moremo vse to prezerati? Ali bi naše serce ne skipelo zahvale proti nebeskimu Očetu, čigar desnica je tolikanj blagodarna, čigar ljubezen tolikanj znajdljiva? Večkrat vidimo po ulicah uboge, kateri imajo kar

nekaj cunj na sebi, tudi ti naj Gospoda hvajijo; zakaj tudi cunje so nezaslužen dar; kaj pa se bo tirjalo od nas, ki imamo obleke obilo? Vsaki pogled v perilno ali oblačilno shrambo bi mogel tudi pogled proti nebesam biti! Ali mar nimam prav, Evzebija? Oh, te resnice so tolikanj umevne in domače, in vender jih hoče malo malo ljudi umeti; pač se nam navadno ali spodobno zdi, de se nam ubogi, kterimu kako suktnjo podarimo, lepo zahvali; zakaj smo vender takó nedoslednji v razsojevanji! — Neprecenljiva dobrota, katero iz rok nebeškiga očeta prejemamo, je gotovo tudi stanovanje, katero nam slednji dan odkazuje. Ko bi mi romarji bili na samotnih potih, in bi nas, preden bi do kakošne hiše prišli, tamna noč prehitela s svojim črnim krilam, in de bi mraza po vsih udih kar dergetali, in bi se dež kar scurkama in neprenehama vlival, kakó bi pogrešali domačiga ognjiša in varniga podstrešja! Ali bi mogel dar res samó takrat kaj vreden biti, ko ga moramo pogrešati? Ozriva se zdaj nekoliko po hišah revšine; dobé se po mestih družine, ki so po mokrotnih, ozkih, tamnih luknjah kar natlačene, in groza prešine duhovna nehoté, kateri po višjim povelji v zakotje revšine stopijo, de se sami prepričajo, ali so tisti, ki so se za podporo oglasili, tudi res je vredni; o draga Evzebija! kako je Bog milostivo za nas skerbil, ker imamo lepe prostorne, z vsim potrebnim preskerbljene sobe, in ko po ulicah zunaj merzla burja silovito buči in vihrá, nam je gorka peč prijazna varhinja zoper pozimsko nadlogo, in veliko let že takó prijetno živimo; ali bi blagi delitelj teh dobrot prav nič

ne smel nadjati se naše hvaležnosti? In kaj je še le od tistih reči, ki so lastniki krasnih palač, kateri se gospodarje imenujejo kraljevih dvorán, v katerih je vse dobiti, karkoli utegne serce razveseliti? Resnično, če ti na Bogá ne mislijo, kateri jih tako obilno obdaruje, še slabši so kakor nar bolj divje zverine, ktere se, kakor resnične dogodbe pripovedujejo, svojim dobrotnikom tudi hvaležne skažejo. In kako se mora naša hvaležnost še vnemati, če pomislimo, de nas ljubi Bog tudi z denarjem preskerbljuje! Sicer se bo tukaj ugovarjalo, de so sedanji časi žalostni, de ne bo povsod mirú, in de se bo moglo zavoljo pomanjkanja zaslužka kar poginiti; — nekoliko je res takó, če se sodi po vnanjim; sodi pa le odkrito-serčno, ali gré nam prav za prav tudi le en krajcar? Gospodarimo pa lahko čez več kakor čez en sam krajcar. In kakó — ko bi bilo naše premoženje veliko, ko bi imeli zaklade, od katerih bi redama obresti dobivali, in bi se redkokrat ali pa nikoli ne spomnili Očeta v nebesih, kateri naše lotitve podpera, ali bi se pač zavoljo svojiga obnašanja mogli zagovarjati? Večkrat se vidijo po ulicah medle podobe laziti, matere, z otrokam v naročji, z otrokam pri sebi, — vesele so, če tudi samo pol krajcarja dobé, in ljudje, kateri imajo toliko in toliko denarja — oni se ne zmislijo na Bogá, od kteriga imajo vender vse — o Evzebija, kakó se mi milo pri sercu stori, kar jokal bi se nad človeško slepoto! — Ko je solnce v morje zatonilo, ko je noč svoj plajš po trudni zemlji razgernila, tedaj počivajo trudni udje po mehkih posteljah, in lahko spanje okrepčuje uboziga pozemeljskiga romarja, in ko

zopet solnce za gorami vzhaja, tedaj se čuti okrepčaniga znovo močjó, in pogumno se zopet dela loti — kolikošna je zopet ta dobrota! ali mili Bog! res zvečer hodimo redovno spat in zjutraj zopet vstajamo, in le redkó, ali pa le hitama se spomnimo ljubiga Bogá, kateri nam ponočni pokoj dodeluje — in če hočemo vrednost te dobrote spoznati, usedimo se k postelji ubogih bolnikov, — prehudih bolečin še oči ne zatisnejo, noč se jim zdi dolgodavna večnost, in slednji trenutek štejejo, kdaj de bo zopet zgodnje jutro napočilo, od kteriga nadepolno polajšanja svojih muk pričakujejo; mi pa vživamo sladak pokoj, in zbudivši se čutimo prav okrepčane — ali nam je morde nebeški Oče dobroto to skazovati dolžan? ali prav ravnamo, če brez misli vstanemo, in se spotama, ne de bi se poprej kaj k njemu ozerli, dela lotimo? In vender se ta šega bolj in bolj privaja, in domača prihaja v tej nikdar ne prehvaljeni dobi razsvetljenja, ko že zavoljo preveč svetlobe čedalje bolj tama nastaja, — oh, Gospod pač ni zastonj rekel: „Na njih sadu jih boste spoznali!“ Ali naj zdaj še družih počitkov opomnim, kterih smo po delu tolikanj deležni, kakor sprehodov po lepocvetečih travnikih, po rodovitnim polji, po senčnatih stezah, kjer nam na obeh straneh in z verha debelo rumeno grozdje oči raduje, po sinji plani jezera, po lepo nasajenih vertih med polnim drevjem, — pač res — natora še vedno zdihuje pod prekletstvom perviga greha, ali vender ima še toliko lepiga in prijetniga, de se mora vsako serce razveseliti. O Evzebija! ali te ne gane neizrekljiva blagodarnost našiga Očeta v nebesih? Povzdigniva toraj roké

in reciva mu ljubezni unetiga sercá: Gospod! dobro sprevidimo, de smo berači, in de dan na dan, celo uro za uro na tvoje dúriterkamo; ne odpojaš nas, kakor je pri ljudeh navada, brez mere in števila nam deliš dari, in kdo bi jih hotel sprejemati brez ponižniga spoznanja, de niso zaslužene, de sami iz sebe nimamo nič, de vse vse le od tebe dobimo? O Gospod! ko bi kaj imeli, kar bi smeli svojo lastnino zvati, radi bi ti dali v svojo priserčno zahvalo, ali tvoj je vesoljni svet, in vse, kar se na njem dobi! Kaj tedaj — vsaj klicati hočemo: „Aleluja! Hvalite Gospoda v njegovih svetnikih, hvalite ga v terdnosti njegove moči! Hvalite ga v njegovih krepóstih! Hvalite ga po njegovi mnogoteri velikosti! Hvalite ga s trobentanjem, s citrami in s harpami! Hvalite ga z bobni in s kori! — — Vse, kar sôpe, naj hvali Gospoda! Aleluja!“ (Ps. 150.)

6. De moramo Boga hvaliti, ker našimu duhu tolikanj dobriga skazúje.

Evzebija! ali nisi še nikoli vidila, kako se je bolnik, kteriga je po dolgim ozdravljanji že zdravnik v nemar spustil, s smertjo boriti začel? Ko led merzle noge, s smertnim potam oblito čelo, vderti senci, globoke, mertvaške oči, zabuhle lica, blede obraz, oplavele ustnice, odperte usta, težavno sopenje — in čez nekoliko časa — merlič — položen na pare, ki ne vidi in ne sliši, ne čuti in ne govori, se ne gane in že trohneti začne!! Ali nam ne razloži ta žalostni ugled natanko apostoljskih besed: „Truplo brez duha je mertvo?“ (Jak. 2, 26.) Morde mi boš zavernila: Nauk

od bivanja neciga duha v človeškem truplu obsega sploh znano resnico, drago vsakimu pobožnemu kristjanu, katero pa rogovileži sedanjih časov tajé, zatorej pa ne potrebuje tako izdaljne vpeljave. Pa te vpeljave bi izdaljne ne imenovala, ko bi pomislila, de je med „vediti“ in „si zapomniti“ velik razloček, in de se terdnost zapomnjenja mnogotero ravna po časnih in krajskih okolišinah. Ne more ti biti neznano, de se ktera na tanko spoznana resnica dansi našiga serca nič ne prime, jutri pa nas zveličansko prešine in greje; de nas tukaj mlačne pusti, tamkaj pa s svetim plamenam navda? Ravno takó je pri ogledovanji kake lepe slike posebno veljavno, de se prava svetloba nanjo napelje, sicer se umetnosti pravo cenjenje mnogokrat kráti. In potem, saj tudi moj namen ni, pri sami misli, de imamo v sebi duha, obstati; prevažni trenutek, v katerim se pozemeljski tir človeka končá, mi je ljuba prilika, de bom vso versto minulih let preletel, in brezšteviline dobrote, ktere je dobrotljivi Oče v nebesih tedaj na uni svet poklicanemu duhu podelil, vredno scenil po moči. O kakošna množica iskrenih misel mi vstaja! Prijatelj narave, kateri je visoko zvečer splezal na visoko goró, se ne more zradovati nad okolično lepoto, dokler ima noč svoje černo zagrinjalo po zemlji razprosterto; komaj pa je željno pričakovana jutrenja zora svoj zlatorumeni žar razlila po okrajini, se prec vsimu stvarjenju pravo lice poverne, in pred očmi zamaknjeniga gledavca je sprostert nar krasniši prizor, in dolgo se ne umakne s prijetniga kraja, kateri mu rajskiga tolikanj razkazuje; — ravno taka se prigodi pobožnemu kristjanu, kateri se iz posvetniga rojenja umakne

v tihotno samoto, ter človeškemu duhu podeljene darove natanko premišljevatí začne. Veličastno je popisovanje stvarjenja perviga človekoviga duha v svetim pismu: „Naredimo človeka“, pravi Gospod Bog, „po svoji podobi in enakosti, de bo gospodoval čez ribe morjá, in ptice pod nebam, in čez vse živali, čez vso zemljo, in vso golazen, ki se giblje po zemlji“. (I. Mojz. 1, 26.) „In Gospod Bog je naredil človeka iz ila zemlje, in je vdihnil v njegovo obličje duhá življenja, in tako je postal človek živo bitje“. (I. M. 2, 7.) Ko se v popisovanji poprejšnjiga stvarjenja zmerej bere: Bodi luč! Bodi sterdina sredi vodé, zberi se voda, ki je pod nebam, na enim kraji, in pokaži se suho! Zemlja poganjaj travo, ktera zeleni, in seme dela in rodne drevesa, ktere sad obrodé po svoji natori! Naj bodo luči po obzoru nebá itd.; se tukaj na enkrat bere: Naredimo človeka! Očitno je s to premenjeno izreko visoka čast prihodnjiga človeka zaznamovana; in po pravici — saj je dvojnato bitje; živa sostava duha in nature, in ko je po svojim telesu ud neizmer-niga natorniga sveta, se šteje po svojim boljším delu v družbo čistih duhov, in se sme njih verstnika imenovati. O previsoka čast! O vzvišena prednost! In duhove vstvarjati še Bog ni nehal, kakor je pisano: „Moj Oče do zdaj dela in tudi jaz delam“. (Jan. 5, 17.) Pomisli toraj, Evzebija, kako je Bog tudi tebi podaril neumerjočiga duhá; si pač kdaj velikost te dobrote v sercu pretehtovala? Ali bi naj ne klicala kipečiga čutila hvaležnosti s kraljevim pevcam: Kaj je človek, de se ga ti spomniš, človeški otrok, de ga ti obiskuješ? Malo le si ga ponižal pod angele, kronal ga

s slavo in častjó, postavil ga čez dela svojih rok, in njegovim nogam vse podvergel. Gospod naš Bog, kako čudovito je po vsi zemlji tvoje ime!“ (Ps. 8, 5 — 10.) Z vstvarjenjem našiga duha se je pa ljubeznjiva skerbnost našiga nebeškiga Očeta za nas ljudi še le pričela, ž njim se je začela neprezreta versta vsih tistih dobrot, ktere neprenehama iz njegovih milih rok prejemamo; resnično, pred bi se dal pesek ob morji in listje po gojzdu prešteti, in zvezde na nebu, kakor dušne dari od zgoraj podeljene. Spal je naš duh v zgodnjih dneh našiga detinstva, živeli smo, pa se ne zavedili; le mnogotero stanovitno bujenje glasov okoli nas živečih človeških duhov je nas v zavednost predramilo. Ko bi kateri starši le za ohranjenje telesniga življenja svojih otrok skerbeli, njih duha pa prav nič ne dramili in budili, bi njih duh neprenehama spal, zrastli bi enaki živalim, ki se ne zavedó, in prelepi dar jezika — še ne poznali bi ga ne. Z nami pa je Bog drugač naredil, dal nam je skerb-niga očeta, hitavno mater, prijazno sta nas budila, in spregledali smo, in zavedili smo se, ter opazili okoli sebe nov svet, novo življenje; tako se je sprevernila družina v spervotno podučanje, in starši so bili naši prvi učniki. Se vé de se svoje perve dobe svojiga življenja malokrat ali pa nikoli ne zmislimo, ali zató, ker je že davno minila, ali pa zato, ker smo se odsihmal v vedi visoko povzdignili; vender kar nam je bilo takrat drago, bi ne smelo zdaj se zametovati, in česar si takrat zavoljo pomanjkanja preudarljivosti v serce vtisniti nismo mogli, bi se moglo zdaj čeravno le kacija ubézniga spomina vredno zdeti. Ščasama

smo veči prihajali, zapustili smo domačo šolo, ter jeli hoditi v občinsko. Kakošna dobrotá! Ni še dolgo ne, odkar so se v naši ljubi domovini ljudske šole napravile, in še zdaj marsiktere dežele te lepe naprave pogrešajo; ni čuda toraj, če so unim prebivavcam naravadniši vednosti neznane. Naš stan pa je bil veliko prijetniši, dobili smo učenike, ki so nas z ljubeznijo sprejeli in vsaki dan podučevali, in sicer po več ur na dan skozi mnogo let, stroške za naše podučanje je zakladala ali država ali pa srenja, od nas niso nič družiga hotli razun pridne hoje v šolo, in stanovitniga trujenja, celo bukve, in kar je bilo sicer kaj potrebniga, smo zastenj dobili, če smo svojo ubožnost dokazali. Zdaj se skoraj posmehujemo modrosti, ki smo jo zadobili v ljudskih šolah; in če je tudi ta posmeh spričevanje našiga napredka, vender je gola resnica, de smo v ljudski šoli podlago zastavili za tisto zidovje, čigar nadstropja smo kasneje zverševali; de je pa podlaga poglavitni del pri hiši, ni treba mende dokazovati. Zapustivšim ljudske šole so se nam razstavile razne pota, slednjimu po poklicu, kteriga smo že sami v sebi spoznali, ali kteriga so nam drugi odkazovali. V velikim hiševanji so vsaktere družinčeta in čez vse gospoduje hišni gospodar. Tako je tudi svet veliko hiševanje božje, in mi smo vsi njegova družina, in vsaki mora na njem kaj opravljati; so namreč deželni poglavarji, duhovni, uradniki vsakoršni, zdravniki, pravdarji, vojaki, rokodelci, tergovci, kmetje, učeniki, delavci, mornarji itd. Vsakimu je v zvesto spolnovanje njegovih opravil mnogo vediti treba, in kdo mu dá priložnost in pri-

pomočke, de si potrebnih vednost pridobi, ali ne mar uni, kteriga sv. pismo „Bogá vednosti“ imenuje? Hišni učenik, kteri domače otroke prav z mladiga pa do večih let uči, in tako podlago njih prihodnje sreče zastavi, ostane vender, čeravno njegoviga truda nič več ne potrebujejo, v vedno drazim spominu pri vsih domačinih, in že odrašeni rejenci njegovi, ko so že celó hišni očetje postali, se radostno spomnijo stariga učenika, in o večkratnih priložnostih mu dobroserčno skažejo svojo veliko zahvalo. Ali bi pač Oče v nebesih, rednik vsih ljudi, enake zahvale po pravici pričakovati ne smel? Ali pa prav ravnamo, če se vedno učimo, in nikdar na tistiga ne mislimo, kteri nam je dal zmožnost in priložnost učiti se? Še veči se pokaže naš dolg, ki ga bi mogli Bogu poverniti, če pomislimo velikanske napredke v vedah in umetnostih, zlasti sedanje čase; vse se je povzdignilo, de skoraj verjeti ni; kar se starim našim prednikom še sanjalo ni, — doveršilo se je zdaj, vender zadôsti, — v sebi čutim plam goreče molitve, moli z menoj, Evzebija! — Gospod, nebeški Oče! pač je, kar vemo, primerjeno s tistim, kar ne vemo, kakor kapljica proti neskončnemu morju, kakor pešeno zerno proti neizmerni pušavi, in če zraven še pomislimo, koliko truda je bilo treba in koliko draziga časa, de smo si kaj vednost nabrali, in kako de zavoljo slabote svojiga duha naučeno kmalo zopet pozabimo, ali pa vsled kake boleznj vse pridobljeno kar zgubiti zamoremo, je pač smešna nečimurnost, zalogo svojih vednost povsod razkladati, pa ravno tako bi se ti gnjusilo, ko bi čez svoje pridobljeno znanje zametovaje hotli

razsojevati; saj vendar ne moremo nič pravice dokazati do tvojih daróv, saj so vsi prostovoljne delitve tvojih milostivih rok, saj nam toliko podariš, kolikor nam je v sedanjim stanu treba; zatoraj pa, sprejmi, o Gospod, našo priserčno zahvalo, ne samo z jezikam, tudi s sercam ti jo zrekujemo. Gospod, vekomaj bodi hvaljeno tvoje imé!

7. Nadalje.

In ko bi mi tudi kako neznano lepo slíko zrisali, de bi v vsaki umetniški razstavi vsih sprevedenih oči nase obračala, in bi se nazadnje prav drago prodala; ko bi tudi v naši delavnici kaki marmeljnost kip se naredil, čigar hvala bi se po vsih časnikih Evrope prepevala in gnala, in ko bi vere ne imeli, kaj bi nam vse to pomagalo? In ko bi Odisejo in Ilijado in vse druge latinske in gerške pisatelje iz glave znali, in bi jezike vsih ljudstev govorili; ko bi nam vsaki grič in vsaki potočič, vsaka vasica in vsaki morski zaliv po naši zemlji znani bili, in ko bi mogli vse dogodbe preteklih vekov takó natanko in gotovo povedati, kakor bi bili sami priče bili, in ko bi vere ne imeli, čemu bi nam bilo? In ko bi nar težji matematiške naloge iz glave tako natanko in naglo zračunili, de bi vse številarje na papirji osramotili, in ko bi vedili velikost, daljavo in natoro vsih znanih in neznanih zvezd tako gotovo, kakor bi bili kdaj nalaš zato prehodili vse neizmerno podnebje, in ko bi vse zakonike starih in zdanjih časov takó popolnoma znali, de bi vsako pravdo natanko razsoditi mogli, in zagrinjalo, ktero notranje člo-

veškiga trupla tudi sprevedenimu zakriva, bi se nam odgernilo, de bi bili takó srečni, vse moči, ktere je Bog natori vstvaril, tako popolnoma razkrojiti, de bi mogli vsako bolezen v malo času gotovo ozdraviti, pa — ko bi vere ne imeli, bi vse to prazno in nič vredno ne bilo. Tele moje besede, vem, de bodo množico domišljevacov sedajnega časa, ko bi na te verstice naleteli, kar razserdile in kakor kavrani, prepojeni iz svojiga gnejzda kriče sferfetajo, bodo tudi naši modrijani iz večernih dežel marsiktero pušico strupeniga zasmehovanja in razkačene jeze name spustili; jaz — se teh pušic ne bojim, zavarvan s škitam apostoljskih besed: „Brez vere ni mogoče Bogu dopasti!“ (Hebr. 11, 6.) In resnično, ko bi se naša ladija, od silovite vihre na skrite skale trešena, razrušila, in bi mi popadali v kipeče valovje, de bi se potopilo v globoki prepad, in bi se prikazal neviden kaki rešnik in bi nam ponudil kako desko, in mi bi se branili poprijeti se je, ali bi bilo to dobrimu angelu ljubo? In ko bi mi več mescov hirali na svoji postelji, ter bi nas grozne bolečine kar pekle, in mi bi se terdovratno zdravila branili, ktero bi nam, če ne zdravja povernilo, saj bolečine nekoliko potolažilo, ali bi ne bil zdravnik razžaljen? Ali pa mi bi zdihovali po ljubi domovini deleč deleč od nje v ptujih krajih, brez vesti od svojih ljubih, v tamotni ječi, roke in noge v težke verige vkovane, in kaki mil knez bi porabil ktero praznično priliko in bi zgovoril sladko besedo, „odpušenje“, mi pa bi presilne prevzetnosti milostno darilo zametovali, ali bi se to dobrotniku dobro zdelo; tako tedaj, ko bi ljudje zavoljo zadolženja perviga človeka in

brezštevilnih lastnih pregreh od Boga odločeni, ne povzeli zopet vezi ljubezni, čeravno bi jih Bog sam zato nagovarjal, ko bi ne hotli stopiti zopet, de bi se združili ž njim, na pot, kteriga jim je sam blagovolil pokazati, kakošna gerda nezahvala bi bila ta prevzetna terdovratnost! Recimo toraj s popolnim prepričanjem, de je veroznanstvo kraljica vsih vednost, saj je „vednost zveličanja“ (Luk.); in kaj more za nas zgubljene kaj bolj važniga in mikavniga biti, kakor nauk od zveličanja? Se vé, de si naše učene glave na vso moč prizadevljejo, dokazati, de je človeštvo zdravo, de v sebi vse premore, in ima, česar potrebuje, de je prederzna laž, de bi bil Bog kdaj ljudem govoril, in bi bila njegova beseda po Aposteljnu do nas prišla! Vender — terditve niso dokazi, pač utegnejo s svojim modrim besedovanjem marsiktero plitvo glavo prenoriti, kristjan pa gleda skozi to prazno vodeno dokazovanje na dno in si misli: Kdor resnice iše in greh ljubi, in molitve ne ljubi, ne bo resnice najdel. Saj mende veš, Evzebija, kam de moje besede segajo; opomniti sim te hotel nepopisljive sreče, de si otrok katoliške cerkve, in tedaj v posesti tiste vere, ktero je pred osemnajst sto leti tisti nenavadni učenik oznanoval, po čigar svetim imenu se mi kristjane imenujemo. Pač je občutivši svojo čast in vikši poslanstvo zgovoril tiste pomenljive besede: „Le eden je vaš učenik!“ (Mat. 23, 8.) On je neusušljivi studenec, iz kteriga ven in ven potoki izvirajo. On je svetlo solnce, ktero na vse strani svoje žarke razpošilja; zakaj vsi tisti, kteri so v vekov toku po široki zemlji oznanovavci sv.

Evangelija postali, so bili njegovi učenci in če je Bog od Salomona rekel: „de ni bil nobeden pred njim takó moder in nobeden za njim tako moder ne bo“ (III. b. kralj 3, 12.), tedaj veljajo te besede po neskončno veči pravici od tistiga Ediniga, čigar časti in imenitosti njegova človeška natora ne obsega. On je že v raji prva človeka k zavednosti obudil, in ju prvih verskih resnic podučal. Radi so prvi starši njegov lepi nauk poslušali, in ko je bil greh storjen in sta se iz raja pregnana grešnika v družino pomnožila, se je prvo razodetje, pomnoženo z nadepolno prerokbo od prihodnjiga premagavca peklenške kače, na njune otroke zaneslo, — drag dar, kteriga je rod od roda podedoval, ljudstvo od ljudstva prejemalo. In ko so bili ta očetovski delež vsled presilne razujzdanosti ljudje močno pokvarili, in ga nekoliko samo, ali pa vsiga pozabili; ko je črna tama paganstva po zemlji bila razprosterta, in so ljudstva po tami in po smertnih sencah tavale, je zopet poprejšnji učenik v raji posamezne ljudi iz občniga pogubljenja potegoval, ter si v malo pravičnih prijetno stanovanje napravil. Med te blage učence prevzvišeniga učenika se brez dvoma šteje Noe, drugi očak človeškiga rodú, in za njim Abraham, ki je bil zvoljen — očak veliciga ljudstva, de bi se po njem resnica ohranila in odrešenje pripravljalo. Zmed tega ljudstva je bil veliki prerok iz starodavnih časov, kteri je Izraelsko ljudstvo iz Egipta peljal, in ko je šel na Sinajsko goro, po kamnite table, je zopet uni veliki učenik, od kteriga govorimo, s svojim perstamnanje zapisal božje postave. Ko se je nazadnje približevala dopolnitev časa, ko bi moglo

solnce vzhajati po dolgi noči, tisto solnce, od kteriga so čuvaji v tej noči, preroki starih časov govorili, se je zgodilo čudo, katero vsaki človeški um neskončno presega; Jehova, čigar ime se bere na slednjim listu stariga zakona, se je včlovečil, in se rodil iz deviške matere — družban je postal našiga človeškiga rodú. Zapustil je svetlobo Očetovo, pri kterim je bil pred vstvarjenjem svetá, in njega je veselilo med nami ljudmi biti in nas zveličanskih potov učiti. Ko je bil Konstantin Veliki imenitnemu pušavniku Antoniju pismo pisal, v kterim se je njegovi molitvi priporočal, so se čudili pušavniki, kako je vender mogočni cesar priljuden, de še celó na Egiptovske pušavnike misli. Antoniju se je njih čudenje prileglo, ter mu je neko vekši misel pridružil; obernil jih je namreč na brez primere veči priljudnost in ponižnost neskončniga Bogá, kteri je nam ubogim ljudem prelepi list svetiga pisma poslati blagovolil. Če se je slavljenimu pušavniku Antoniju sv. pismo že tolikošna dobrotá zdela, kako je li mogel razsojevati čisto resnico, de je spisatelj uniga sv. pisma sam na zemljo prišel in ko človek človeku govoril! In ravno v tem obstoji prednost kristjana, ker je bil njegov učenik včlovečen Bog, in če še zraven pomisli, kako žalostni de so bili dnevi pozemeljskiga življenja odrešenikoviga, kako je brez posestva, brez domačije, sploh preganjan bil od farizejske hudobnosti in prekanjenosti, ter vedno zasramovan, in je Palestino od kraja do konca vso prehodil, de je ljudem ponujal drago resnico, in kako je nazadnje svoje britko življenje z grozovito smertjo sklenil, ter po neizrekljivih bolečinah umerl.

pred svetam kakor razbojnik, in je resnico svojiga nauka s svojo kervijo zapečatil, vendar nikoli prav po vrednim velike sreče cenil ne bo, de je bil zrejen v šoli prevzvišeniga, mnogo-skušeniiga učenika. Tudi ti, Evzebija, si bila tako srečna, ter si zgodaj, prav zgodaj posestnica postala tistih resnic, ktere je včlovečeni Bog prinesel z nebes. „Jaz“, pravi poveljnik Klavdi Lizija v Jeruzalemu zapertimu Pavlu, „sim rimsko državljanstvo z veliko denarjem si pridobil“, nakar, mu Pavl odgovori, de ga ima on že, odkar živi. (Ap. dj. 22, 28.) Tako so tudi mnogoteri, še le v sivi starosti, morde še le na smertni postelji, po dolgoletnim iskanji, po hudih bojih samih seboj in ž njih okolico, državljani postali nebeškiga kraljestva na zemlji, tebi pa je bila ta državljanska pravica dodeljena v tistim slovesnim trenutku, ko si bila kot še le rojeno dete zopet porojena v vodi in v sv. Duhu; tedaj ti je bila, de s cerkvijo govorim, vera vlita, od zgoraj pa tista moč podeljena, vse resnično verovati, kar bi se ti po zadobljeni pameti povedalo, nar bolj pa te je ljuba mati, memogredé, kolikor se je dalo, in so pripustili tvoji otročji zaumeni, prvotnih resnic naše svete vere podučevala, in ko je bilo v domači šoli stalo vloženo za zidanje duhovniga življenja, so gospod učenik v občinski šoli lepó in imenitno delo nadaljevali in v pridigah in keršanskih naukih si slišala besede življenja. Ni bilo ne treba, kakor se v misijonskih deželah prav velikrat zgodí, morde več let kteriga oznanovavca sv. Evangelija čakati; kolikorkrat le si hotla, si lahko slišala resnico; treba je bilo le pazljivih ušes in učljiviga sercá; pač je velika — ta dobrota,

in vender morebiti redkokrat nanjo misliš, in si morde le malokrat se zahvalila Gospodu za dar zveličanske vere; popravi toraj, in prihiti, kar si iz mladostne preširnosti morde dozda zamudila in zgovori tudi ti lepe besede: „Moja duša poveličuje Gospoda, in moj duh se veseli v Bogu, mojim zveličarji; zakaj velike reči mi je storil, on, ki je mogočen in sveto njegovo ime!“ (Luk. 1, 46. 47. 49.) In tvojo molitev priporočaj in poterjaj djanje, saj je tista zahvala nar lepši, ktera ni samo na jeziku, ampak ktero serce občuti, in djanje spričuje: „Čujte“, pravi Apostelj, „stojte terdni v veri, ravnajte možato, in bodite močni“. (I. Kor. 16, 13.) Te besede veljajo tudi za naše neznano žalostne čase. „Preljubi!“ tako se bere v serčnim nagovoru na Dunaji zbranih Avstrijskih škofov, do svojih vernih, „prišli so preimenitni časi nad svet, in tamnejši in strašnejši kod kdaj se napravlja osoda prihodnosti. Nova pečat se zdi razpečatena na bukvah prigodeb sveta, nova posoda jeze božje razlita čez zemljo. Kamorkoli se oko ozre, povsod vidi le podobe nesreče in pokončanja. Huda vojska, punt, prekucije, razpertije, sovraštvo in boj ljudstva med ljudstvam, in še veči boj, kreg in pretep med duhovi kakor pa na boriših. Zakaj solnce spoznanja je v mnogo ljudeh zatonilo in v strahotni tamini, ktero kot luč slavé, imajo duhovi tamín veči posest kakor kdaj nad otroci neverstva. Skrivnost hudobije, ktera nikdar ne počiva, je huji kot kdaj. Nič več ne prevpito pozabljenje Boga in topo brezboštvo, ktero je slednji čas kraljevalo, ampak zavedno sovraštvo proti Bogu, boj na vso moč in vojska zoper njega in njegoviga maziljenca, to je geslo prekucijskih

duhov in lažnjivih prerokov sedanjiga časa. Ko poleg Aposteljna hudiči v Boga verujejo, in se pred njim tresejo, ker se njegovi vsigavprični oblasti tudi škripaje utegniti ne morejo, se ti zapeljivci še više gonijo k več ko hudičevimu preklinjevanju, ter razglasujejo vero v Boga in njegovo kraljestvo kot vir vsiga hudiga, kot nar veči opovéro pozemeljskiga blagra, ki se mora silama pokončati!“ „Vera“, tako se ustijo nadalje, „se mora iz človeške družbe prepoditi in mora iz serc človeških zginiti. Prekucija sploh zamori vso vero, ker upanje nebeškiga zveličanja s prostostjo in srečo tukaj na zemlji popolnoma zatere in nepotrebno stori. Zatorej se mi ozetramo po verskih bojih, in naponih, po vstanovljanji novih srenj itd., le toliko, kolikor se v verski prostosti razumé prostost (brez vse) od vse vere. Mi nočemo prostosti vere, ampak potrebnost nejevere“. Lepe so te besede, Evzebija, izvirati so mogle le iz vernih, za blagor svojih ovčic očetovsko skerbnih serc, tedaj — še enkrat: Čuj, stoj terdna v veri, ravnaj možato in bodi močna.

8. Nadalje.

Gospod govori v sv. Evangelii od modriga možá, kateri je svojo hišo na skalo sozidal; ulila se je ploha, je pridjal, prišle so vode, pihali so vetrovi in se v tisto hišo uperli, pa ni padla; zakaj bila je na skalo sozidana. In prec potem govori od neumniga možá, kateri je svojo hišo na pesek sozidal, ulila se je ploha, prišle so vode, vetrovi so pihali in se uperli v tisto hišo, in je padla, in njena po-

dertija je bila velika. (Mat. 7, 24 — 27.) Narpred hoče s temi besedami veliciga razločka opomniti, kateri je med možem, ki njegove besede sliši in jih spolni, in pa možem, ki jih sliši, pa ne spolni; ali te prilike so tudi v družih obzirih prav podučne in obude marsiktere misli. Tako se mi zdi, de je kakor una na pesek zidana hiša — napačno modroslovje, in kakor una na skalo zidana — sv. vera, in tedaj bi bilo natanko dokazano, de modrost sveta nič gotoviga nima, modrost božja pa popolnoma prepričanje podeli. Pač so se obnašali učeni vsih in zatoraj tudi nar starejih časov tako, kakor bi bili resnico v nje nar lepšim svitu vidili, pač so znali pri ljudstvu veliko češenje zadobiti zavoljo svoje prevelike véde, pač so zasmehovaje in zasramovaje govorili od vsih tistih, ki niso po njih smislih in sostavah mislili in ravnali; ali bili so le trenutki pijanosti, v treznosti so pametniši drugač sodili, tedaj jih je obšlo stiskovavno občutilo od negotovosti njih znanja, občutili so slabost sami sebi prepušene pameti v spoznavanji resnice, in tedaj tudi potrebo, de bi se moglo božje bitje samó razodeti in neznanu razjasniti. Tako je sam modri Ciceron rekel od vprašanja, ali je kaj bogov? (zakaj od vere v ediniga Boga ni pri Rimljanih nobeniga sledú): „Resnično, velika nejednost, ktera celó med naj bistrournišimi preiskovavci v nar imenitniših vprašanjih gospoduje, mora celó tistiga, kateri méni gotovo vediti, k dvomljenju prisiliti“. In tako je na koncu predkeršanske dôbe podoba modroslovske slabosti brati v besedah Pilatovih: „Kaj je resnica?“ (J. 18, 38.) Sicer je prvi pomen teh besed: kaj resnica! kar

je občutkam prijetno, to je res, vse drugo je megla in pajčevina; ali — morde nevedé in nehoté — je Pilat rekel: Ljudje, sami sebi prepušeni, išejo tukaj doli zastonj resnice, vse je le dozdevanje in nič gotoviga ne. — Če dobivamo o kateri zadevi, ktera nam je posebno mar, le negotove sporočila, kakó nas skerbí in muči! Kako se vender trudimo, de bi pravo pozvedili! Po tem, Evzebija, si utegnesh pa misliti srečo tistiga, kateri od modrovanja k veri, to je iz mraka k luči, od dozdevanja k gotovosti prestopi. To neizrečeno milost nam je podelil naš včlovečeni učenik, po njem nam je Bog govoril, in kar so si modroslovci želeli, se je zgodilo: Bog sam se je razodel človeštvu, in to je najdlo resnico. Dokler je on na zemlji bival, je sam učil, in kdor je njemu verjel, ni zašel; ko je trenutek prišel njegove vernitve k nebeškemu Očetu, je zročil svoj nauk Aposteljnám, in jim je slovesno obljubil, pri njih biti do konca svetá. S tem je bilo natanko povedano, de naj imajo Aposteljni in njih nasledniki zméraj in povsod v eno združeni ali kot občinstvo dar nezmotljivosti. In tedaj je med nami oblastnija od Boga postavljena, obdarjena ž njegovo modrostjo, kateri se moramo z veseljem uklanjati. Ona je sidro, ktero našo ladijo obderžuje, de je ne premetava vsaka sapica kriviga nauka; ona je svetilnik v prijaznim pristanu, na kateriga morajo vsi, kateri iz dalje po morji priplavajo, zvesto gledati. In ni ji bilo prizaneseno cerkvi božji, hudo se je mogla bojevati skozi mnogo vekov, in kako je taminski poglavar, lažnjivi sovražnik prec od začetka brezšteviline vojskne trume proti nji napeljeval, uči zgodovina krivovér;

kako pa de je cerkev v slednjim boji, in čeravno se je mogla z vso silo boriti, zmagala, je pa tudi znano. Evzebija! ali te ne veseli, ud biti take cerkve, pod njenimi perutami počivati, z žarki njeniga solnca se razsvetljevati? In mar ne zasluži tisti nar priserčniši hvale tvoje, kateri te je v taki stan postavil, kjer zamoreš o nar imenitniših zadevah zdajnosti in prihodnosti v svojo tolažbo vse gotovo pozvediti? In kaj, ali ne boš popolnoma svojiga serca pred Bogam razkrila, zlasti če pomisliš, kakó de ni dobrotljivi Oče v nebesih kaj zamolčal razodevaje svojo resnico, in kako de ti je od svojiga kraljestva nar gotoveji vést dodelil! Resnično, kako zveličavna je misel, de nam je bil veličastni nauk od edinosti božje in njegove trojne osebnosti razodet! Tedaj vemo, de je Bog pravi duh, de je neskončno svet, vsigavedin, vsigamogočen, vsigavpričen, neskončno pravičen in moder, de je on smisel vsih le mogočih popolnamost; znano nam je, de je njegova mogočna beseda neizmerni svet zgolj duhov in prostrano natoro in veznika med obema, človeka vstvarila; vemo, de se je veliko angelov Bogu odpovedalo in vekomaj pogubilo; de so naši pervi starši zavoljo svoje nepokoršine neizrečeno revšino nadse in nad svoje naslednike nakopali, de je pa vender Sin božji kači glavo sterl, in množin blagoslov pripravil; dobro vemo, kako se kervava daritev odrešenja nekervavo ponavlja — milijonkrat vsaki dan na brez števila altarjih; kako nam je kerst zopet božje otroštvo pridobil, in kako nas Bog — njemu nezveste — v zakramentu sv. pokore zopet posíni, in kako se v čednostih uterjamo, ktere se spodobijo prebi-

vavcam nebeškiga kraljestva, kako sv. birma vero množi, in presv. rešnje telo v ljubezni vnema, in poslednje olje v upanji obvarva; kakó zakon perviga Adama plodí pod blagoslovam odrešenja, zató pa mašnikovo posvečenje družiga Adama v človeštvu ohranja; komú nadalje ni znan nauk od posebne in splošne sodbe, od večnih stanovanj zveličanih, od vekovitih muk zaverženih, od nepopisljiviga terpljenja v časno ječo — vice — obsojenih, od vstajenja mesa na sodnji dan? Vender — radostno čutilo, ktero se v meni obuja zavoljo preobilnosti božjiga razodetja, mi je dalo pozabiti, de govorim s kristijanko, kateri ni treba še le naštevati naukov naše keršanske vere; tudi se ne bojim ugovora, de je hvaljenje obilniga razodetja presilno zató, ker je večina teh resnic v veliko veliko tamoto zakrita; ne morem tajiti ne, de keršanstvo veliko skrivnostnih naukov obsega, sam še hočem poterditi, de je vsaki sleherni nauk skrivnost, vsaj zadevljemo, povsod, kjerkoli dalje preiskujemo, na vprašanja, katerim odgovoriti ne moremo; ali — ravno v tem se razodeva božji izvir naše vere, ker nam nauke razlaga, ki močno naš um presegajo, in velikiga učenika, ki nam je tako visoke resnice z nebes prinesel, ne moremo nikoli prehvaliti, in počnimo karkoli hočemo. Ali bi pa zató res mislila, de — vse natanko prevdarjeno — le pičlo vednost od Boga in naših primer proti njemu in gledé uniga sveta premoremo? Se vé de so izvoljeni v nebesih v tej zadevi pred nami, večí znanost resnic je plačilo za stanovitno zvestobo, ne spodobi se ne romarju proti očetovimu domu, kar gre le prišlimu domačimu sinu, ali vender

— moreš tajiti, de mnogo resnic vemo? Ali ne vé zdaj kateri majhen šolar brez primere več kot nar večí modrijan starih časov? Misli se le v tiste stare čase, kō je žalna noč paganstva po vesoljni zemlji bila sprosterta, niso bili ne posamezni ljudje, ki so tavalí po tavnícáh in počivali v smertnim okrožji; po vsi zemlji je bila noč svoje ogrinjalo razpela; le malo srečnih je bilo, ki so sporočilo ohranili od ediniga Bogá, in čeravno je bilo Izraelsko ljudstvo zvoljeno kot ohranitelj perviga razodetja, je bilo vender eno samo ljudstvo bivajoče med ozkimi mejami Palestine, in celó to ljudstvo, ker je bilo vere še le Prihodnjiga, ni moglo nikakor toliko in tako natanko viditi, kakor mi, ki smo verniki in učenci Prišliga. Če nadalje dobo premerimo, ki se po Gospodovim rojstvu razvija do današnjiga dné, o koliko žalosti najdemo povsod, koliko nadloge in revšine pri mnogo milijonih ljudi! Narpred pa je še opomniti, de se noč paganstva še nikakor porazgubila ni, de je še skoraj vsa Azija, in skoraj vsa Afrika in vsa Avstralija, večí del Amerike in nekoliko naše preslavljene Evrope, recimo toraj naravnost, večina ljudi še v nejeverstvu zakopanih, in de to nejeverstvo semtertje svoje nar grozniši strahote razodeva. Boljši kot nejeverniki, pa vender ne tako srečni, kakor mi, so tisti reveži, kterih predniki so klicali nesrečne besede: „Njega kri pridi na nas in na naše otroke!“ (Mat. 27, 25.) in kteri so vsled prerokó po vsi zemlji raztreseni, brez tempeljna, brez altarja, brez kralja, brez domovine; zmeraj ga še čakajo — njega, ki je že davno prišel, in ko se odrešenika nadjajo, ki jih bo

v Palestino nazaj peljal in jih mogočno ljudstvo zopet storil, je odrešenik že prišel, kateri je bolnike zmote in greha rešil. Velik kos zemlje posede tudi ljudstvo, ktero veruje v kriviga preroka iz Meke. Pač njegovi častivci molijo Eniga Bogá, ali njih vera ne pozna nobeniga zveličarja in s tem je vse povedano. Ozri se potem, Evzebija, še na stotero ločin krivovercov, katerih skor ni šteti kakor zvezd ne na nebu, kakor peska ne v morji; imenujejo se kristjane, pa Kristusoviga nauka nimajo; zakaj kdo bo krivi nauk praviga imenoval, in tako se število pravih kristijanov zmanjša na malo milijonov katoličanov, kateri po naši Evropi in semtertje po družih krajih naše zemlje prebivajo; pa tudi med temi jih je mnogo, ki so le po imenu katoličani; rojeni v katoliški veri so zrastli — nejeverstva plen — in toraj menim, de se ne motim, rekóč, de je vernih katoličanov, kateri vse verujejo, karkoli je Gospod povedal, komaj kacih 80 milijonov. Premisli, Evzebija! zmed tavžent milijonov ljudi, ki so na zemlji, jih je le 80 milijonov v posestvi resnice, in med tem malim številam si tudi ti! Kakošna sreča! Kakošna prednost! Ali bi ne smel tisti, kateri je tvoje serce razklenil, kakor nekđaj serce Lidii (dj. Ap. 16, 14.), de verno sprejmeš, kar ti mati cerkev pripoveduje, kaj pravice terditi do tvoje nar veči hvaležnosti? Se vé de malokrat na to misliš, in milost, ktere si vsaki dan deležna, se ti zdi ravno zató svoje vrednosti zgublјati, ali zlato ostane zlato, tudi če se več let hrani! O ozri se tedaj verno gori k njemu, kateri je z nebes modrost prinesel, ne tiste, ki je „kakor suho cvetje, ktero veter odnaša,

in kakor tanke pene, ktere sapa razpiše, in dim, ki ga sapa razpodi, in kakor spomin memogredočiga, enodnevniga gosta“ (B. modr. 5, 15.) — ampak tisto, ki je kakor „dih kreposti božje in čist izvirek bistrosti vsigamogočniga Bogá svetloba večne luči, in brezmadežno zerkalo lepote božje in podoba njegove dobrotljivosti“ (Modr. 7, 25 — 26.), in reci iz hvaležniga serca: „In spredil sim te pred kraljestva in prestole, in bogastvo mi ni bilo nič v primeri s teboj, tudi ne primerjam ž njo nobeniga draziga kamna, zakaj vse zlato je proti nji kakor slab pesek in srebro proti nji vredno kakor blato. Bolj sim jo ljubil memo zdravja in lepote, in zvolil sim si jo luč; zakaj njena svetloba ni ugasljiva.“ (Modr. 7, 8—10.)

9. Nadalje.

Če vidimo na altari v mičnih posodah dva krasna iz lepih cvetlic umetno spletena venca, ki ji je pobožna služabnica sveti Devici podarila, bi bili, ogledovaje lepi dar in cené priserčno ljubeznjivost, res v zadregi, ko bi mogli razsoditi, katerimu nju gre prednost. Ali če imamo priložnost dve sliki občudovati, obe zdelane od slutiga umetnika, tedaj vidimo kakor vlite v obraze obrisanih oseb tolikšno živost in popolnost izraza, de, negotovi, ktera slika je vender lepši, svoje notranje dvomljenje s tem končamo, de obe lepe imenujemo. In tisti oče v glediši Tesaloniškim, kateri je vsled moritve od cesarja Teodozja zapovedane svoja dva otroka nana glama v nar huji nevarnosti vidil, in ko so

razdivjani rabeljni v dozdevani zmernosti povedali, de hočejo le eniga, in sicer, kteriga sam odbere, umoriti, na pol nezaveden od eniga do družiga se obračal, zdaj tega, zdaj uniga objemaje, takó de so besniki morivci čakanja naveličani oba zaklali, je pač dovelj pokazal, kako de očetovska ljubezen nobeniga razločka ne pozna, kako de so očetovimu sercu vsi otroci enako dragi. Tako bi se skoraj tudi nam prigodilo, ko bi pridši v zakladnico človeškiga dubá dražčice pregledovali, ktere mu je podaril kraljev kralj — um, voljo. Mende smem misliti, Evzebija! de ti je preišljevanje perve dražčice in zlasti, kako ji tolikanj obilnih, in mnogoverstnih misel iz okrožja zaumnov in smisel dotáka, k veliki sprevidnosti potrebe hvalne molitve pripomoglo; enaciga kaj smeš tudi pričakovati, če pomisliš, kako človek vsled svoje volje moč v sebi čuti, spoznano božjo voljo prosto spolnovati. Res, de jo spolnuje vesoljna natora, in vsaki natorni stvari so posebne veleve odločene, ktere morajo natanko spolnovane biti; če je toraj neizmerno morje zdaj mirno in gladko, zdaj pa se grozno peni in valovje zaverši v pogubljenje mornarja, če zdaj o odtoku bregove zapusti, in kmalo o natoku zopet ob bregove pljuska; če se po nizkih dolinah zeleni travniki in prijetni vertje sprostérajó, nasprotno pa nedaljni gorski velikani s svojimi sneženimi in ledenimi verhovi v oblake kipé; če drevje svoje sadú prepolne veje proti zemlji pobesi, in kmalo potem, oropano svojiga zarumeneliga perja, v zimski obleki žaluje; če žitne polja in vinski holmi kmetu obilno poplačujejo njegov trud, ali pa tudi zavoljo prevelike suše samo nizke skerčene

stebila in drobne izsušene jagode obrodé; — so tó ravno tiste postave, ktere je stvarnik natori zapisal, in ktere se nar bolj natanko spolnujejo. Ali vender — in ta beseda je dobro zapomniti; — ko natora voljo božjo spolnuje po postavi potrebnosti ali prisiljenosti, smo mi ljudje namenjeni jo spolnovati po postavi prostosti, natora mora spolnovati, mi, če hočemo, spolnujemo. V začetku se je ljudem volja božja le v vesti vsaciga posebej razodevala; ko se ta glas poslušal ni, so bile zapovedi dane na Sinaji; začetkama v serce zapisana postava je bila naslednjič na kamnite ploše zarisana, in ko naše kratkogledne oči tudi tega pisanja niso več mogle brati, je prišel zapovednik sam na zemljo, in je sam naznanil svoje zapovedi, de se je njegov glas daleč razlegal in slišal, in razodevali so njegovo voljo bolj in bolj deželski in duhovski vikši z deželskimi in cerkvenimi zapovedimi; ali nikdar ne skazujemo pokoršine prisiljeni, ampak vselej iz prostovoljniga namena, to se pravi, natora ne more drugači storiti, kakor stori, človeku pa je na voljo dano, to ali uno opustiti ali pa storiti! O kakošna prednost! kako je človek v tem nad natoro povikšan! Sicer nikakor ne mislim v človeku samim toliko moči iskati, ktera bi zadostila v spolnovanje božje volje, in močno se motijo, kteri zgolj človeški volji tolikošno moč prilastujejo, pa grozno se tudi motijo, kteri samosilo božje in popolno nezmožnost človeške volje terdijo; in tedaj je resnica med obema tema terditvama na sredi, ktere je obé cerkev zaverгла; in kakor se ne sme reči, de Bog človeške volje ne obudi in okrepča, ravno takó

se ne sme terditi, de se človek božji volji ustavljati ne more. Če tedaj to prostovoljno namenjenje tudi takrat našo veliko čast razodevlje, kadar je lahko, božji zapovedi pokorno se uklanjati, kakó nas mora še le poviševati, če se moramo v službi božji hudo boriti, in od Boga pokrepčani zadostno moč v ta namen v sebi občutimo! Če skušen vojvoda sovražne trume premaga in potolče, če močne terdnjave, ktere se v svoji prevzetnosti nepremagljive mislijo, čeravno z velikim kervavenjem premaga, zadoni njegova slava po vsih krogih daljniga carstva, in vsi, kateri so uneti za blagor domovine, radi hrabriga zmagavca vredno kolikor morejo počasté. — Življenje človekovo na zemlji je vojska (tako se bere v bukvah Joba 7, 1.); narpred gospoduje divji sovražnik v našim lastnim stanovanji, hudobno poželenje, vedno predramljena slastnost nas zmeraj k grehu vabi; obdaja nas svet, ki je v Satanovi službi, kterimu on zapoveduje, in on plačuje; in kako de se svet na vso moč trudi, de bi nas od službe božje odvernili, uči žalostna skušnja; in kako nazadnje peklenški poglavar, lažnik od začetka, semtertje tudi posamezne ljudi napada, se smé po zagotovljenji sv. pisma tudi verjeti, naj pa se iz dalje nanje naletuje, ali pa od blizo; — hud je toraj boj, konec večkrat nevaren, vender pa naravnost lahko rečemo, de moči v sebi čutimo — zadosti, de bi sovražnika premagali; zakaj Bog nič nemočiga od nas ne terja, in če je On z nami, kdo je zoper nas? Ali ne terdi to čutilo svobodnosti, te nam prirojene djanske moči, velike, gotove, neutajljive prednosti? In ne zaslužitisti, kateri je nam tako dražčico podelil, na-

šiga nar večiga počešenja, naše nar priserč-
niši hvaležnosti? Kako se vname občudovanje
božje blagodarnosti, če pervake te svobode,
keršanske mučence, prave junake, pogledamo!
Kakó so lepi — listi cerkvene dogodivšine,
kteri pripovedujejo od njih slavnih djanj, kteri
donašajo vest od njih imenitnih zmag, kteri
sporočujajo od njih neizrekljivih muk in ter-
pljenj! Če začnemo pri pervim mučeniku Šte-
fanu, kteri je kmalo po Kristusovim vnebohodu
kamnjan bil, in če preletimo verste vseskozi
do poslednjiga, kteri je bil sihmal umorjen;
če beremo zgodbe preganjanj, ktere so 300
let po vsim rimskim cesarstvu terpele, in nadalje
pomislimo, kako so naslednje preganjanja per-
ziških trinogov ravno tako grozovite bile, ali
pa še grozovitniši morde; če premislimo brit-
kosti in nadloge, ktere je mogla cerkev od
mnozih krivoverskih in paganskih ljudstev ter-
peti, n. pr. od Anglosaksoncov, od Arijanov,
od Saracenov; če preudarimo strahovite ter-
pljenja, pod kterimi so kristjanje po Kini in
Japanu milo ječali; če premislimo, kako je še
te leta po Kini in Kohinkini britki meč silovi-
tih preganjanj vernike križaniga Jezusa ranil;
če si zapomnimo, kako je prava peklenska
hudobnost, nar divjiši maševavnost in prava
satanska grozovitost v vse le mogoče muke
kristjane obsodila, de bi svojo sveto vero za-
tajili, in kako so potem te blage duše, vsa-
ciga stanu, vsake starosti, obojiga spola po-
gumno se bojevale za preljubiga svojiga ženina
Jezusa, kakor se hrabro bojuje vojak za svo-
jiga kralja in cesarja, — ali bi ne stermeli
nad močjo, ktero ima človeška od milost
božje pokrepčana volja? Ali bi pač te neipre-

magljive kreposti vredno ne cenili? O kako milostiv je naš Bog! kako blagodaren je s svojimi darovi, recimo mu toraj veselja in hvaležnosti unetiga serca: „Gospod! dal si nam neprecenljivi dar prostosti; od tebe pride, de se bo moglo tudi od nas reči, če le hočemo: Mògel je grešiti, pa ni grešil, hudo storiti, pa ni storil“. (Sir. 31, 10.) „V začetku si človeka vstvaril in mu prosto voljo pustil; položil si pred-nj oginj in vodo, naj stegne toraj svojo roko, po čemur hoče. Človek ima pred seboj življenje in smert, kar hoče, mu bo dano.“ (Sir. 15, 14. 17. 18.) Hvala tebi za to lepo, veliko, imenitno darilo, in ker tebi ni zadosti hvalna beseda, se združi ž njo tudi hvalno djanje; nikdar nas nima zapeljati una sanjarska podoba napačne svobode, ktera jih sihmal tolikanj slepi, kteri prostost duhá imenujejo, kar je poleg Gospoda sužnost greha; v tvoji službi hočemo svojo prostost poskušati, svesti si besed tvoje presvete cerkve, ktera očitno dopoveduje: Tebi služiti se pravi kraljevati! Le malo časa bo še terpela ta prosta volja, ktera sicer moč deli za prostovoljno spolnovanje tvojih zapoved, pa tudi priložnost, tebi nezvestim postati in vekomaj pogubljenim biti. Ko bodo dnevi našiga romanja pri koncu, ko pridemo srečno na pravi dom v tvoje kraljestvo, ne bomo vzeli seboj prostovoljnosti, po kteri bi se zate ali zoper te odločili, n a m e n nas je k sklepu pripeljal, k tisti prostosti, ki hudiga ne more voliti, ker ga noče voliti.

10. Nadalje.

Če je hiša sozidana in vsa dobro pospravljena, pa jo vender nanagloma ukljub nar boljšim gasivnicam oginj požgè, de le dima začernelo razrušeno zidovje in pa tleče kopice podertine še ostanejo; kako zaboli ta nagla nenadjana zguba! Če se kmetovo oko raduje nad lepim žitom, ki svoje polno klasje po koncu dviguje, in na verhu pobeša, nad rodovitnim drevjem, ktero svoje polne veje pod težo rumeniga sadja pobeša, po prostranih nogradih, kateri obilo pridelka za velike kleti obetajo: kar nenadama se pa požene divja vihra, in grozni oblaki uspo svojo pokončevavno zalogo na polje, po sadji, po nogradih, — v enim trenutku je zdrobljeno vse — ves up pridniga kmeta je šel po vodi; kako se marsikteri zdihljej uterga iz globočine žalostnih pers! In ko v razsajanji neusmiljene kuge, ki vsaki dan toliko ljudi na uni svet spravi, kateri čverst mladeneč nanagloma mertev obleži, kako zaboli vender taka neugoda vsako občutljivo sercé! Tako mora tudi nam pri sercu biti, če pomislimo srečo pervih staršev v pozemeljskim raji in pa po grehu napravljene reve! Storjeno je bilo iz persti truplo možá in iz rebra moževiga truplo žené; vdihnjen je bil v oba duh življenja, neumerjoč duh, oba sta bila Bogu dopadljiva, in čeravno nista bila vsigavedna, kakor Bog, tudi ne takó modra, kakor so zveličani duhovi, sta bila vender z velikim spoznanjem obdarjena, ktero našo sihmalno razumnost veliko presega; ljubila sta Bogá, in ni se jima bilo treba bojevati s karkorsnimi koli sovražniki; njuno telo ni poznalo bolečine, ni bilo v strohnenje obsojeno, natora,

čeravno ne poveličana tako, kakor bo na dan vstajenja, je bila njima vsa pokorna, in ni se jima britkosti solza potočila; ali, žalibog — pogubljen duh, neprenehama oprezvaje, de bi tovarša svoje nesreče dobil, se ju je upal prvi napasti, in slabotna sta se mu udala, in domovje nepopisljiviga veselja — naenkrat je bilo mesto neizrekljive žalosti in nesreče! Velika krivica je težila odsle nesrečnežev vest, pretergana je bila vez ljubezni, ktera ju je popred stvarniku družila, popred tolikanj bistro okó je, čeravno ne oslepélo, vender močno zatemnelo, krepka volja je oslabela, namenjena tedaj, hudo se bojevati zoper prebujeno slast, sperla se je zoper človeka vesoljna natora, v potu svojiga obraza bi si mogel zdaj kruh služiti in ternje in kropive mu bo rodila poprej takó rodovitna zemlja, oglasile so se bolezni, kterih število je neskončno, nazadnje se je pridružila še smert, terpljenja nar viši mera, natorniga dobro ugojeniga razpertja žalostni nasledek! O tako revšino viditi, saj mora serce žalosti počiti! In to tolikanj bolj, ker se ta revšina od rodu do rodú, od očeta do sinú kakor dedšina sprehája. Staršev dolg je dolg vsiga človeštva, in še malo dete, ki se še ne zavé ne, je že vredno serda božjiga; zatemnelo oko, oslabela volja je tudi že otrók delež, neugode vsakoršne grené dneve njih revniga življenja, dokler se teló zopet v prah ne spreverne, iz kteriga je storjeno; iz porodnje podedvane krivice se spelje in množí potem neprenehama, čeravno ne po postavi moranja, vender zavoljo prerazujzdane prostosti lastna krivica, ktera vsaciga človeka življenje z nadlogami osiplje, — soderga zares

neštevilnih zmot, res nesprevidljivih v njih posebnostih. Pač je žalostna — osoda človeškiga rodú, tamna noč, zimski mraz človeka delež. Vender kjer žalost do verha prikipi, se veselje že glási! Precej po grehu se je storila pervima grešnikama nadepolna obljuba od tistiga Mogočniga, kateri bo kači glavo sterl; res, tamna je bila še skrivnostna obsega perve te prerokbe, ali toliko se je vender sprevidilo, de bo nekdo rešnik iz te neizrekljive revšine, in ta vesela nada ter pogled v dobo daljne prihodnosti je bil pač hladno zdravilo za ranjeno sercé. In starši so to tolažbo zročevali otrokam, in čeravno je bila ta prerokba v časov toku zavoljo presilne brezbožnosti mnogo popačena, in se je večidel pogubila, se vender popolnoma pozabila ni; ohranila se je ko dražčica pri vernikih Ēdiniga Boga, bila je podlaga Mozesoviga bogočastja, bila je jutrenja zora v noči nejeverstva. Naposled se je dopolnil čas, zrosile so nebesa Pravičniga, oblaki ga podežili, odperla se je zemlja, in prikazal se je Pravični, prikazal se Zveličar, Sin Božji je postal Sin Device, — rojen v siromašnim hlevu pri Betlehemu je pričel pomenljivo, vedno imenitno dobo, koja je prav za prav jedro vse cerkvene zgodovine, čeravno jo spisatelji cerkveno-zgodovinskih bukev navadno tako kratko in poveršno obravnujejo. Če kdo bolan na postelji leži, če smertna bled obhaja medle lica, se domači jokajo in žalujejo zavoljo nagle ločitve ljubiga od njih, vender skušen zdravnik se na vso moč trudi, de bi ga otel in njegov trud ga res še v življenji ohrani, o kdo popiše veselje ozdravljeniga, njegov dobrotnik — vedno mu je pred

očmi, ne more nikdar nehati pred prijatli in sorodniki, de bi njegove hvale ne razznanjal, mnogo brani časniki razširjajo slavo zvedeniga zdravnika! — Če je kdo ubožen in potreben, če njegov život le obnošene raztergane oblačila pokrivajo, če stanuje v ozki, tamni, mokrotni koči, če mora večkrat stradati in lakoto terpeti, — vender neki ljudomil ga postavi deleža vsiga svojiga neizmerniga bogastva in premoženja, — o kako veselja kar poskakuje, kako stermi nad nenadjano srečo, kako meni, de je vse le prijetna pomota, lepe sanje! — Če se oblaki na nebu kopičijo, če strele švigajo, grom bobni, ploha uliva, burja vihrá, se ladija na skali razbije, in se veliko ljudi z valovi bojuje, vender deska priplava, eden jo zgrabi z onemoglimi rokami, in se reši, o kako rad govori na bregu od očitne nevarnosti, od srečne rešitve! Kaj tedaj? — Mi smo bolniki, kateri milo stokajo; Jezus Kristus je skušeni zdravnik, kateri nas smerti otmè, mi smo ubogi, Jezus Kristus nam obeta deležnim biti nebeškiga kraljestva, mi smo brodolomni, Jezus Kristus nam zatira desko, ktera nas obvarvane k bregu prinese. Ali je toraj, — to vse dobro pomišljeno in zapomnjeno — mogoče, svoje serce zaklepati čutilam goreče hvaležnosti? In nima tisti kamnitiga sercá, kateri za našiga veliciga dobrotnika, od kteriga lepa zdajnost izhaja, in kateri nam še lepši prihodnost pripravlja, nobene zahvale ne vé? Veliko bolj še so tisti ljudje milovati, kateri v svoji domišljevani prebrisanosti modrujejo, de ima človek sam v sebi toliko moči, de se lahko iz stanú pregrešnosti v stan milosti prestavi. O puhloglavci! ni zadosti ne,

če je kdo dolžan, in se hoče dolgá rešiti, de nobeniga noviga dolga ne napravi, tudi poprejšnjiga mora poplačati; takó tudi ne zadostí v odpúsenje grehov, de se zavoljo storjenih grehov kesamo, in resnično obljubimo, de nikdar več grešili ne bomo, — v odpúsenje grehov je zadostenje za nje naravnost potrebno; zakaj če je Bog usmiljen in tedaj voljin nam grehe odpustiti, je tudi pravičen in zatoraj ima tudi pravico, zadostenje tirjati, ali to zadostenje presega vse človeške močí; — če se dene na eno plat tehtnice kaka teža, se pobesi, ker ni na obeh plateh enako težkó, in če se hoče otežena plat v poprejšnjo visočino pripraviti, se mora v lahno ravno tolika teža djati, sicer težji vedno niže obvisi. Tako tehtnico tedaj derži pravični Bog v svoji roki, na eni plati je podedovani greh človeškiga rodú, in osebni grehi posameznih ljudi, njo tedaj teží prostovoljna nepokoršina Adama in njegovih otrok, torílo pade, in le takrat, če se v drugo torílo ktero ravno tolikošno zasluženje, prostovoljna pokoršina človekova dene, je poprejšnji dolg odtehtan z novim zasluženjem, ravnotežnost tehtnice je storjena, človeštvo je odrešeno. To novo zasluženje pa, ktero bi odtehtalo stari greh, ne more izhajati od kteriga človeka, kteri je Adamov otrok po navadnim potu; vsaki človek, kteri po očetovi in materni strani od Adama izhaja, je zapopaden pod splošnim zadolženjem, in otežen s podedvano krivico, in ne more toraj, ker je sam bolnik, zdravnik, ker sam jetnik, rešitelj biti. Grešnik je enak nepazljivimu, kteri pride v kakošno sobo in vrata za seboj zapre, ktere se zamorejo pa le od zunaj od-

preti; zaperti si sam ne more pomagati, — toraj ostane, kjer je, dokler kogá ne prikliče, de mu vrata odprè; — novo zasluženje je moglo sicer od človeka izhajati, toraj od naslednika Adamoviga, ali od taciga človeka, kateri se nič vdeležil ni krivice našiga perviga očeta, — odrešnik je mogel sin biti deviške matere, in kje je bil ta nenavadni človek dobiti? Na zemlji nikjer ne, zatorej je prišel z nebes, sveta Devica ga je spočela od svetiga Duha, in tako se Jezus po pravici imenuje nebeški človek. (I. Kor. 15, 47.) Precej po pervim grehu v raji, ko bi bila mogla zavoljo odpada vstvarjeniga duha od Bogá tudi natora odpasti od duha, to je, ko bi bila mogla natorna smert nasledek dušne smerti biti, je On s svojo odrešivno vsigamogočnostjo človeku ubranil v svoja dva dela razpasti, de je mogoče storil zaplodenje Adamovo v rod in svoje lastno včlovečenje ter s tem pogojeno odrešenje človeštva; in ko je res Očeta bil zapustil, pri katerim je bil od vekomaj, in Device sin postal v času, je bilo vse njegovo življenje nepretergana veriga, v kateri je bil vsaki ud pokorsina. „Ponižal se je sam“, pravi Apostelj, „in bil je pokoren do smerti, do smerti celó na križi!“ (Fil. 2, 8.) In tako je môgel svest si svoje nedolžnosti svojim narhujim sovražnikam zaverniti: „Kdo zmed vas me more krivice obdolžiti?“ S pokorsino tedaj Jezu - Kristovo, ktera se je v darovanji na križi stekla in prav dopolnila, je tudi drugo torilo obteženo, tehtnica je zopet ravnotežna, in to je vidil Pavl, ko je pisal: „Kakor so po nepokorsini Eniga človeka vsi grešniki postali, so tudi po pokorsini Eniga vsi — pravični

storjeni“. (Rimlj. 5, 19.) In tako je prinesel včlovečeni Bog neizmerno zasluženje med človeštvo, katero popolnoma zadosti za poplačanje stariga dolgá; resnično, če si prevzvišeno skrivnost človeškiga odrešenja globoko v serce vtisnemo, bomo tudi spoznali, de vredne zahvale zanje izreči ne moremo, in tolikošna velikost te dobrote je naši cerkvi v molitvah veliciga tedna nekoliko prederzne besede posilila: „O srečni dolg, ki je taciga in tolikošniga odrešnika imeti zaslužila!“ Kličiva tedaj tudi midva z navdušenim Caharijem: „Hvaljen Gospod, Izraelov Bog, ker je obiskal in storil odrešenje svojimu ljudstvu; in nam je postavil rog zveličanja v hiši Davida svojiga služabnika; (kakor je govoril po ustih svojih svetih prerokov, kateri so od nekdej); odrešenje od naših sovražnikov, in iz roke vsih, kateri nas sovražijo; usmiljenje storiti našim očetam, in pomniti svojo sveto zavezo; prisego, ki jo je prisegel Abrahamu, našimu Očetu, nam dati, de iz rok svojih sovražnikov rešeni, njemu brez strahú služimo, v svetosti in v pravici pred njim vse svoje dni“. (Luk. 1, 68—75.) — Zapojva tudi midva s kraljevim psalmopevcam: „Hvalite Gospoda vsi narodje, slavite ga vse ljudstva; zakaj uterjeno je nad nami njegovo usmiljenje, in večno terpi njegova resnica“. (Ps. 116, 1—2.)

11. Nadalje.

Če se govori od odrešivniga djanja včlovečeniga Boga, si mislijo o tem ljudje, pri kterih le um, sercé pa nič ne vlada, skoraj samo ali vender v poglavitnim njegovo popol-

nama pokoršino; nasprotno so pa tudi premehki občutljivci, katerim se edino in samo terpljenje zveličarjevo poglavitno djanje zdi, in se zraven še v praznih sanjarijah spakujejo. Ti, draga Evzebija, boš šla po sredi, in boš po tem ravno takó njegovo pokoršino, kakor njegovo terpljenje si vtisnila v serce, in to naravnost zavoljo tega, ker je bila njegova pokoršina terpljenje, in njegovo terpljenje pokoršina; ne bom pa te karal, nasprotno ti še poterdil, če te bo v omenjenim premišljevanji bolj mikalo njegovo britko terpljenje in se ti priljubovalo. Že stara zaveza, ki je v primeri z novo še le jutranja zora, popisuje sicer prihodnjiga odrešenika mogočniga kralja, ali zraven pa tudi kot veliciga terpinca, kot možá bolečin. Beri le tiste lepe verstice v bukvah stvarjenja, ki so prva prerokba od prihodnjiga Mesija (3, 15.); ali se ne bere že tam: „Kača ga bo v peto pičiti skušala?“ In kaj praviš nato od prelepiga psalma kraljevig pevca, kateri gledé v dopolnjenje časov terpečiga takole besedujočiga oznanuje: „Bog, moj Bog! name glej, zakaj si me zapustil, daleč od moje pomoči? Červ sim, nisim človek, druhali zasmeh, ljudstvu gnjusoba; vsi, ki me vidijo, me zasramujejo, merdajo z ustnicami, odmajujejo z glavami; obsulo me je veliko merjascov, silni biki me obdali, žrelo raztegnili proti meni, kakor levi — o ropanji in rjoventi; kakor voda sim razlit, in spahnjeni vsi moji udje, moje serce je postalo kakor vosek, topé se v notranjim mojiga telesa; posušena je kakor črepinja moja moč, in moj jezik je prilepljen mojimu goltancu: ti si me ponižal v smertni prah, veliko psov me je obsulo,

oblegla me hudobnežev druhal; roke in noge so mi prebodli, vse moje kosti prešteli, ozéraje se name so me ogledovali, médse razdelili mojo obleko, in za mojo obleko so srečkali. (Ps. 21.) Glej, tisti prerok, pri katerim kralji Tarziški in otokov darujejo, kralji Arabije in Sabe darove prinesó mogočnimu kralju (ps. 71, 10.), glej, ta prerok stojí pod križem, in premišljuje bitko terpljenje; in — ne poznaš preroka stare zaveze, in lepiga popisovanja: „Raste pred njim, kakor terst, in kakor korenina iz suhe zemlje. On ni nikomur podoben, in nima nobene lepote, vidili smo ga; ali ni mu nobene podobe, in nismo ga poželeli; zaničevaniga, in nar zadnjiga med ljudmi, možá v bolečinah. Zares je on naše slabosti nase vzel, in naše bolečine je on nosil; in mi smo si mislili goboviga, od Boga udarjeniga in ponižaniga; ali ranjen je zavaljo naših pregreh, pobit zavaljo naših grehov; zavaljo našiga mirú je terpljenje na njem, in po njegovih progah smo ozdravljeni“. (Iz. 53, 2–5.) In ni toraj sv. Izaija rad premišljeval grenkosti terpljenja na križi? — In potem še obraze starih časov omenim, n. pr. daritev Abrahamovo na gori Morii, velikonočno jagnje Izraelcov o izhodu iz Egipta, medeno kačo v pušavi, in vse darove v šotoru in v tempelju v Jeruzalemu, — ali se more tajiti, de je povsod od prihodnjiga Mesija govorjenje, kot taciga, ki bo mnogo terpel? Zapomni si nadalje mnogo verstic nove zaveze, ktere pripovedujejo od terpljenja Jezusoviga, in jih je veliko več memo unih, ki od njegove pokoršine govoré; misli, de nobena podoba tolikrat ponarejena ni bila, kakor sv. križ, kteri

je po peterih delih zemlje po cerkvah, hišah, cestah in polji viditi, in razumela boš, kako so vsi pobožni katoliške cerkve, kakó so zlasti njeni svetniki nar lepši ure vživáli premišljevanje njegovo britko terpljenje. Ali zdaj še le spregledam, de sim namen svojiga govora skor čisto pozabil, povedati sim ti le hotel, de je naš zveličar terpel, in de ga moramo zato hvaliti, ali tukaj prideva na polje, ktero nikdar prezreti ni in ne bo, v svetišče, ktero se nikdar popolnoma odklenilo ne bo; in ko bi tudi v meni gorel oginj ljubezni Janezove, ko bi imel tudi priserčnost sv. Franciška Serafiškiga, visokost misel sv. Terezije, nikakor bi ne mogel vredno popisati pravice zveličarjeve do naše nar večí hvaležnosti. Premisli le, Evzebija! žalostne dogodbe na vertu Gecemanu, kako gre nad krotkiga učenika divja, prederzna druhal, z meči in družim orožjem, kakor bi šla tolovaja lovit, kako terdó zvežejo njegove roke, in ga suvaje in pretepaje k Anu in Kajfu peljejo; kakó ga nečloveško bičajo, in kako de se mora ta bolečina grozna imenovati, kdor pozna strahotno rimljansko bičanje; kako je njegovo nježno telo — poleg prerokovih besed — od verha do tal ena sama rana bila, kakó je osasto ternje se potiskovalo v njegovo sveto glavo, tako de je celó mirnodušni Pilat prestrašen svoj „Ecce homo“, „glej človeka“ zaklical, glejte, ali je ta še človeku podoben; kakó je hoja na moriše tolikanj žalostna, in onemagani terpinec svojo smertno pot s svojo kervijo moči, kakó se nezaveden zgrudi pod bremenam težkiga lesa in ga zopet navkviško potegnejo sirovi rabeljni, kako ga na moriši gerdobno slečejo, mu neusmiljeno

kervave rane razpotegujejo in s kladvam noge in roke na križ pribijejo; kako se njegova sveta kri kar rekama vliva, kako ga nazadnje kviško dvignejo, de visi med nebam in zemljo, dokler — zavoljo neizrečenih bolečin — glave ne nagne v smert — ali ni bila to ljubezen?! Ko bi se kterimu lišpavnemu mladenču le z enim samim ternam preširno čelo zbodlo, ko bi mu le s šivankico skerbno zavarvano roko ranil, saj bi obnorelo revče grozних bolečin ter klicalo, kako de so naši časi sirovi in neolikani! Potem takim zamoreš velikost zveličarjeviga terpljenja si misliti, in nestuhtljivi pomen unih besed: „Pogreznjen sim v globočino brezna, vihar me je vanjo potopil!“ (Ps. 68.) in unih: „Moj Bog! Moj Bog! zakaj si me zapustil!“ (Ps. 21.) In po pravici je môgel klicati:

„O vi vsi, k' greste po poti!

Tu postojte men' nasproti!

Glejte, moje so želje,

De si vtisnite v sercé:

Je bolečina kdaj grozna takó,

Kakoršne so moje?!“ (Jer. žal. 1, 12.)

In vender s tem neznana žalost še ni doveršena. Občutljive so hude telesne bolezni, ali hude dušne bolezni so še veliko občutljiviši. To naj že posvetni ljudje povedó, kterim so strah, trepet, tesnota, žalost dobro znane reči, nar boljši poroki so svetniki božji, kterih duša je bila po več let kakor pušava brez vode, in tacih dušnih terpljenj se zveličarju prav nič zmanjkalo ni. Pomisli le njegov smertni trepet, na vertu Gecemanu, kjer ga je peklenski duh, ko ga je v začetku njegoviga djanskiga življenja že trikrat bil skušal, zdaj zopet trikrat napadel,

poleg besed „de je to ravno oblast tame“ (Luk. 22, 53.), in kako je zveličar ugledavši grenki kelih terpljenja, strepetal in se tresel, in ga je v znamenje njegove serčne bolečine smertni kervav pot obliil!! Pripovedujejo od Stanislava Kostka, de je bolečine kar omedlel, če se je kdo le ktere nečiste besedice znebil, in bere se od Magdalene Paciške, de se je vsa tresla, če je le kako razžaljenje božje zaslišala — ali meniš, de se je Gospod na vertu le zavoljo britkiga terpljenja tresel? O pregledal je s svojo vsigavednostjo vse brezštevne grehe, kateri so bili storjeni od začetka pa dosihmal, vsaktere grehe, neizrečeno velike in brez števila, o zares grozin obzor! in čeravno ga je misel tolažila, de jih bo veliko rešenih po njegovi smerti, je vender memo tega tudi bolečino občutil, ki ga je pekla zavolj nehvaležnosti izvoljeniga tolikanj pomilostovana ljudstva. Vsa zgodovina stare zaveze je zgodovina ljubezni Jehovove do Izraelskiga ljudstva; On in noben drugi je tri leta slepim dajal spregledati, gluhim spreslišati, mutastim spregovoriti, hromim zdrave ude, bolnikam zdravje, mertvim življenje, in to ljudstvo je zredilo Juda, ki ga je s prijateljskim poljubkam zdal, Kajfa, ki ga je v smert obsodil, in to ljudstvo ravno ga je kar vlekle pred sodnji stol Pilata, besno kriče in ropotaje: „Križaj ga! križaj ga!“ (Jan. 19, 6.) in zmed tega ljudstva so bili tisti prihuljeni farizeji, kateri so desetinili meto in janež in kumno (Mat. 23, 23.), zató pa svoje roke v kervi nedolžniga spirali; jokalo se je solnce o njegovi smerti, tri ure je zakrivalo svoje obličje, in Izraelsko ljudstvo je ni po-

točilo solzé; majala se je zemlja o njegovim umiranji, in Izraelsko ljudstvo se ni ganilo; pokale so skale o njegovim umiranji, Izraelsko ljudstvo je bilo terdo in neobčutljivo, ali se to ne pravi terpeti? Ali se pa ta vražja nehvaležnost samo pri izvoljenim ljudstvu najde? O poglej tje, Evzebija! poglej tje po milijonih in milijonih duš, ki so se od smerti Gospodove pa do naših časov pogubile, in se bodo gubile odslé pa do konca sveta, kakó je bilo terpljenje Gospodovo za vse te brez vsiga prida, in mislila si boš bolečino, ki je izrečena v besedah: „Čemu je moja kri?“ (Ps. 29.) Pa naj bo dovolj od tega, saj govorim s keršansko dušo, kateri je to znano, in le še pristavim: „Veči ljubezni ne pozna nikdo, kakor, če svoje življenje da za svoje prijatle“, in skor bi rekel, de je Gospod še večji ljubezen razodel, ker je svojo kri preлил za svoje sovražnike. Hodil je pred tri sto leti Per Lefevre po Španskim, pokoro oznanovaje, in kjerkoli je pridigoval, povsod je milost bila storivna, in razvidno je bilo poboljšanje življenja, vést tega blagovitiga djanja se je razširila od mesta do mesta, in doletela je tudi do mladenča imenitniga stanú. Zgolj radovednosti pohiti k njemu, pa njegov namen ni bil, poslušati opomin za pokoro, ampak le njegovo slopečo zgovornost; zatoraj mu reče po kratkim vpe-ljevanji: Prosim te, povej mi kako bistrournno branje od nebeških reči; Lefevre, kateri je mladenča precej bil pretuhtal, kar odgovori: „Prav rad, prijatel moj! poslušaj tedaj! Jezus Kristus nas je ljubil, zakaj za nas je na križi umerl; mi pa ga sovražimo, ker ven in ven grešimo; kaj bistrournišiga mi ni znano“.

Mladeneč se poslovil, in odide jezen, ki je takó daleč popotoval, zaslišat takó stare besede, in kej se je čudil, kako morejo možá, čigar vso modrost že zna kateri majhen šolar, tolikanj in tako sploh občudovati. Ves nejevoljin se jezi nad njim, ali stare pridige ne more pozabiti, vedno mu je na jeziku, in kmalo jo je gladko znal iz glave, in iz glave mu je stopala v sercé; zakaj čedalje bolj se mu je priljubovala. Pri vsi njegovi samopašnosti in med vsim njegovim rajanjem mu je bil vendar Lefevre vedno pred očmi, in njegove slastne veselice so se mu sčasama jako pristudile, in ko je enkrat pri bogati pojedini bil, nanagloma vstane in odide, nekoliko kasneje ga gredo iskat, kje je bil? v svoji nar bolj samotni sobi; kaj je delal? klečal je pred podobo Križaniga Jezusa in se je milo jokal, zares drugi Peter! O srečni Lefevre! O posnemanja vredni mladeneč! Ko bi kateri posvetnjak, — ves potopljen v premišljevanje sv. križa — dolžnost narveči zahvale spoznal, in svoje pregrešno življenje končal, ali se bo potem še čudno zdelo, če so svetniki božji, tolikanj sprevedeni v zveličanski vedi, po ure klečali pred križem, občudovaje skrivnost odrešenja, če so se terpljenja Kristusoviga prav posebno in resnobno učili in vadili, in nad tem vse posvetno veselje v nemar pustili? Zares, — križ je knjiga polna visoke modrosti, ktere spisateljica je bila ljubezen; križ je velik zvezek, kateri se nikdar ves ne more prebrati, in ko bi tudi na veke živeli; te bukve pa niso vezane v zlato in dragim usnji, in vendar so nar dražji bukve, ktere le svet pozna; nobene bukve se tolikrat niso natisnile, kakor té; zakaj bere

jih človeštvo že osemnajst sto let, ljudje vsih stanov, vsaciga spola in vsake starosti; v vse jezike so bile prestavljene, kateri koli se govoré po širocím svetu; in ko bodo enkrat vse knjižnice po zemlji pokončane, — bodo te bukve še ostale, na dan sodbe bodo imenitne postale in v dolgi večnosti nar ljubši branje v svetih nebesih. **O križ!** nar blagejši drevo — kterimu nič ni enaciga po prostranih gojzidih — po sadu, po cvetji, po listji, po korenini, — noben les križa slavo ne doseže! **O križ,** kako se sveti v svetlih žarkih tvoje poveličano posvečeno deblo, na kterim je moglo nekđaj za nas svojo kri prečiti v blagor človeštva nedolžno božje jagnje! **O križ,** ti slava preslavljená! zaklad zakladov, preserčna radost! k tebi hočem pribežati, tebe se okleniti za vekov veke! Amen.

12. Nadalje.

Če Bog sanje pošlje, tedaj kaj pomenijo, takošne sanje so bile Nabuhodonozorja, kralja Babilonskiga, ali Gospod je storil, de jih zjutraj nič več vedil ni, in Daniel prerok pristopi k njemu, ter mu blezo tole reče: Kralj! pravi Bog, kterimu jaz služim, mi je tvoje sanje razodel; vidil si namreč veliko podobo, glava je bila iz nar boljšiga zlatá, persi in pa roke so bile sreberne, trebuh in meče — medene, noge nekaj železne, nekaj lončene, naenkrat pa se uterga na hribu brez človeških rok kamen, se zaleti v noge te podobe, ter jih razruši, tedaj se zdrobi tudi železo, il, med, srebro in zlato, spremeni se vse v prah, kteriga sapa popiše, kamen pa raste, postane

velika gora, in napolni vso zemljo. Sliši tedaj pomen teh sanj: zlata glava pomeni tvoje kraljestvo, neznansko babilonsko državo, zato se bo drugo kraljestvo dvignilo, manji memo tvojiga — sreberno (prerok je menil perziško), tretja država bo jeklena ali medena (macedonska), četrta nazadnje bo kakor železo vse razbila (to velja od rimskiga cesarstva), železne in lončene noge pomenijo njih moč in slabost vred, in njih naposlednje razdeljenje, kamen pa, kateri se na hribu odluši in velika gora postane, ter vesoljno zemljo napolni, pomeni kaj vekšiga. Obudil bo Gospod kraljestvo, ktero se bo po vsi zemlji sprosterlo, pozemeljske države, in naj bodo še tolikošne, bodo kar zginile, le božje kraljestvo bo vekovito. (Toliko Daniel pogl. 2.) **O** kako lepo prerokovanje! In kdo bi se ga ne spomnil, če premišljuje sv. križ ter na njem bere: „Jezus Nazareški, kralj Judov!“ Od tega mogočniga kralja govore prerokbe in psalmi stariga zakona, od njega kliče prerok Caharija: „Veseli se, hči Sionska! raduj se, hči Jeruzalemska! glej, tvoj kralj pride k tebi! (9, 9.) In angel Gabriel, kateri je Marii veselo oznanilo donesel, je rekel od nje prihodnjiga sinu: „Kraljeval bo v hiši Jakobovi vekomaj.“ Tudi Gospod sam se je imenoval kralja v sodnji hiši Pilatovi (Jan. 18, 37.); ali opomnil je popred, de njegovo kraljestvo ni od tega svetá. (v. 36.) Tedaj se z varstvam oséb in lastnine, z umetnostmi in vedami, z rokodelstvam, s kmetijo in z obertnijo, s kupčijo in mornarstvam ni ukvarjal, zatorej pa nima ne krone ne žesla, ne kraljeviga plajša, ne gerba ne prestola, ne vojakov ne uradnikov, on je vse dru-

gačin kralj; in lepo ga popiše sv. Apostelj Janez rekoč: „In vidili smo ga polniga milosti in resnice“. (Jan. 1, 14.) Resnično, prinesel je oginj na zemljo, kakor sam pravi, in kaj hoče kakor de se vname in gori? (Luk. 12, 49.) Žareč oginj je resnica, katero je on učil; žareč oginj je milost, katero je on delil; Jezus Kristus tedaj je pravi kralj luči, zakaj sam govori: „Jaz sim luč sveta“. (Jan. 8, 12.) Kraljestva tega sveta vstajajo zdaj pa zdaj med tekam berziga časa, kraljestvo Jezus-Kristovo pa je bilo že v raji; kraljestva tega svetá so z gorami, in z vodami, s pušavami in morji in z marsikaj družim preločene in omejene; — kraljestvo Jezusa Kristusa pa je v pravim pomenu besede splošna država, država, ktera bi mogla po vesoljni zemlji se sprosterati; kraljestva tega sveta sčasama pešajo, in nazadnje zginejo, — kraljestvo Jezusa Kristusa bo dan sodbe preterpelo in vekomaj obstalo! Kaj so namreč nebesa, kakor ravno kraljestvo razodetih skrivnost, kraljestvo večne resnice? Kaj so nebesa, kakor kraljestvo poplačene zvestobe, večne ljubezni? Ali nič veliciga se ne doverši, de bi se na opovére ne zadevalo, to obvelja tudi od kraljestva Jezusoviga, in res — Gospod prav razločno govori od „neciga satanoviga kraljestva“ (Mat. 12, 26.), „od oblasti temè“. (Luk. 22, 53.) Tudi kraljestvo satanovo je že dokaj staro, toliko, namreč, kolikor svet; napravili so ga tisti angeli, kateri so svojo prostotno skušnjo nesrečno zversili, se zoper Boga uperli; pač ga ni reda v tem kraljestvu, ampak le grozna zmešnjava — in kako bi bilo drugači mogoče? saj so angeli od Boga se odločili, od občniga središa vsih stvarjenih

bitij, — ali v tem so vsi edini, de morajo pod svojo oblast spraviti, kar le morejo, in vse človeštvo v svoje kraljestvo speljati, in od tod una prekucijska plodarna, ktera se je od začetka našiga rodú pa do današnjiga dné nepretergama napenjala, in se bo trudila do sodnjiga dné, de bi kratila kraljestvo Jezusovo, in ga, ko mogoče, kar pokončala. Kraljestvo luči je resnica — kraljestvo tamè je laž, saj se pravi Satanu „oče laží“ (J. 8, 44.); kraljestvo luči je ljubezen, — kraljestvo tamè je greh, saj je Satan „grešnik od začetka“ imenovan. (I. Jan. 3, 8.) Satan se luči ogiblje, in merzel ko led, močno želi, de bi bili ljudje enako poniglavi in ledeni, zato se pa neprenehama po svetu klati, kakor rjoveč lev, in iše, kogá bi požerl. (I. Petr. 5, 8.) In to zalazvanje je pričel že v raji, in že tam je imel „morivec od začetka“ opraviti (Jan. 8, 14.); in neizrečeno revšino je nakopal nad naše perve starše, in nad nas vse, in kolikor bolj so ljudje glasu božjimu, vésti svoji namreč, nezvesti postajali, toliko bolj so zahajali pod njegovo oblast, in takó je prihrumelo iz tamniga brezna mnogoglavato paganstvo z vsimi svojimi ostudnostmi; celó nad Svetnika svetnikov se je upal: „Vse to tebi dam, ako predme padeš in me moliš“. (Mat. 4, 9.) In ko je njiva cerkve božje zmeraj lepši in krepkeji prihajala, glej ga, prec je zraven, in zaseje ljulike med pšenico (Mat. 13, 25.), sklicaval je viharje nanjo in uimo, obudil je stotero krivih naukov, je spridil dobre nrave, napravil nar grozovitniši preganjanja, in — kaj veljá od našiga časa? Ravno zató, ker razglasuje Satana kot sanjarijo babjeverstva, je

nar bolj v njegovi oblasti, naš čas, ali naša doba je tamna, merzla, pozimska noč, in ne pravi se mu zastoj v Evangelii „vojvoda tega svetá“ (Jan. 12, 31.); zakaj veliko jih ima, in sicer zvestih podložnikov in ven in ven še družih nabira. Ali se bodo časi zboljšali? To vé Gospod, mi nočemo nič od tega reči; toliko pa je gotovo, de bo proti koncu svetá neskončno žalostno, tedaj bo po božji nemilosti peklenški vojvoda svoje nar umetniši delo zveršil, — pekel bo porodil in izvergel tistiga zmaja, ki mu bo ime Antikrist, očitno se bo prikazal človek greha, sin pogubljenja, kateri se bo sperl in povzdignil čez vse, karkoli je božjiga ali svetiga, takó de se bo v tempelj živiga Boga vstopil, in se sam Boga sklical, prikazal se bo tisti hudobnež, kteriga bo Gospod Jezus usmertil z diham svojih ust in ga uničil s svetlobo svojiga prihoda, čigar prihod se bo s Satanovo pomočjo zgodil z mnogo-tero silo, z znamnji in krivimi čudeži, in z marsikakošnim zapeljevanjem v hudobnost za tiste, kateri se bodo pogubili, zató, ker se niso navzeli ljubezni resnice, de bi bili zveličani. (II. Tes. 2, 3. 4. 8. 9. 10.) Naposled pride sodbe dan, tedaj bo kralj svetlosti svoje trame spregledoval, kar bo svetlo, bo prišlo v kraljestvo svetlobe, kar bo tamà, v kraljestvo tamè, obé kraljestvi ste večne, in obé storite kraljestvo božje; kaj je namreč pekel? Večna ječa v božjim kraljestvu! — Ako sim ti, draga Evzebija, kraljestvo svetlobe in kraljestvo tamè obsirno popisal, nisim brez namena tega storil; zakaj zdaj še le boš umela srečo, iz tamotniga v svetlo kraljestvo predstavljena biti, sprevidila boš pomembo tistiga

slovesniga časa, ko so te, — kar porojeno dete — v cerkev nesli, de bi bila zopet porojena iz vode in iz sv. Duha; takrat ti je duhovnik trikrat v obraz dihnil ter rekel: Beži, nečisti duh, in prepusti prostor sv. Duhu, Nebeškemu, in kmalo potem je molil: „Zarotim te, nečisti duh, de izideš in odideš od tega služabnika božjiga; to ti zapove, prekleti zaverženec, tisti, kateri je po morji hodil, in potopljajočimu Petru desnico podal; spoznaj toraj, prekleti vrag, svojo sodbo, in skaži čast živimu in pravimu Bogu, skaži čast Jezusu Kristusu, njegovimu Sinu in sv. Duhu, in beži od tega služabnika božjiga; zakaj njega je Bog in naš Gospod Jezus Kristus k svoji posvečujoči milosti, k svojimu blagoslovu, k vodi kersta blagovolil poklicati. Nazadnje pa — o zvekšani, večno pomljiivi trenutek! — nazadnje vzame sveto vodo, in jo zlije po tvoji glavi, rekoč: Kerstim te v imenu Očeta, in Sina in sv. Duha! — Ali pač veš, kolikošne milosti si takrat zadobila? Ne rečem sicer ne, de je tvoje telo pred kerstam bilo v oblasti hudobniga duha, kakor se je to z marsikterimi nesrečneži o času Gospodovim in še pozneje zgodilo; ali — in to si zapomni — bila si družnica tamotniga kraljestva, božje dopadnje ni bilo s teboj, in v tacim dušnim stanu bi ne bila nikoli šla v nebeško kraljestvo; milostivi Bog pa ti je skazal svoje usmiljenje, odpustil ti je dolg perviga tvojiga očeta, ko je bil tudi tvoj dolg, in zopet se ti je smehljalo milo njegovo očetovsko obličje! Vzel te je zopet v svoje otroštvo, in dal ti je popolnoma pravico do zveličanja po smerti; postala si ud svete katoliške cerkve, si zadobila ključce

do vsih milost, ktere ona deli; postala si družnica nebeškiga kraljestva na zemlji, de bi enkrat kot deležnica božja in sodeležnica Jezus-Kristova prišla gori v večni dom, v neminljivo veselje. Tako si se, opravljena z lepo obleko nedolžnosti, in obdarjena z zasluženjem Kristusovim, svetila, pomilostena pred veliko veliko ljudmi! Lepa je jutrenja zarija, ko se razlije po višavah in dobrih; lepe je žareče solnce, ko svoje svetle žarke na vse plati razpošilja, in novo življenje v vsih stvarih obuja; lepe so cvetice po polji, in celo Salomon v vsim svojim svitu ni bil takó lepo napravljén, kakor ktera nježna rožica; lepe so o jasnih nočeh svetle zvezdice, ki prijazno migljajo po krogu nebesnim, in stvarnikovo neskončnost glasno oznanujejo; vender — lepši, neskončno lepši je bil tvoj duh, ko si prišla iz vode prerodenja. In — od tistiga perviga lepiga dne tvojiga življenja je že veliko dni minilo, ali si že kdaj premislila darove, kteri so ti bili podeljeni, in si se kterikrat Bogu zanje zahvalila? Naman iz Sirije se je opral v Jordanu, in je bil čist, ali povernil se je tudi k preroku, in mu je ponudil daril, — in veliko nagnjusniši bolezen ti je odvzel odrešenik, kaj si mu dala zato? — Pač se vsako leto tvoj rojstni dan poverne, ta dan, pa še več vošil prejmeš na svojiga godú dan, od domačih, od svojih prijatlov in znancov, opoldne jih morde povabiš na kako bolje kosilo in na tvoje zdravje se pije, prerodenja pa, svetiga kersta, pri kterim si svoje ime zadobila, o tega se nikdo ne spomni! — In tedaj je res le lupina ostala, jedro je zginilo! — O zasadi vender kmalo v te prazne; puhle be-

sede in šege praviga keršanskiga duhá; ne zamerim ti ne, če se ta dan veseliš, ali veseli se v Gospodu; spomni se tistiga snežnobeliga oblačila, katero ti je bilo podano, in reci Gospodu, de spoznaš velikost njegovih darov; spomni se goreče sveče, katero so ti dali, in povej Gospodu, de hočeš nje plamen netiti in ž njo — kot modra devica, ženinu naproti iti.

13. Nadalje.

Kaj ne, Evzebija! vročen je bil tisti trenutek, ko je mali David pastirsko palico v roki in pet kamničkov v torbi šel nad velikana Golijata, ki je z orjaškim mečem v roki v jeklenim oklepu ves tičal, in boj bi se bil pač nesrečno končal, ko bi ne bil Gospod Davidu pomagal. Ta dogodba je vedno pred menoj, kadar pregledujem blažene možé, ktere je Gospod zmed mnogo družih izvolil perve poslance sv. blagovesti. Tamna noč nagnjusniga nejeverstva je bila sprosterta po vsi zemlji, prav okleno je bilo zapleteno to žalostno verstvo z deržavljanstvam neizmerniga rimskiga cesarstva, in tudi vné rimske deržave je imelo malikovavstvo svoje na videz nepremagljive terdnjave, treba se je bilo bojevati za življenje in smert, in v to je bilo odvoljenih dvanajst mož nizkiga rodú, kterim je bilo zraven tudi naročeno, popred izvoljeno, zdaj pa zaverženo ljudstvo vabiti, de naj prestopi v milostno novo zavezo, ali pa vojskovati se ž njim v njegovi starozakonski oključbi, in ti možje so ravno tisti, kteri večkratnih govorov Gospodovih od njegove smerti na križi razumeli niso, kterim je Gospod rekel: „Še veliko vam imam

povedati; tode zdaj ne morete nositi“ (Jan. 16, 12.), kateri so še na dan vnebohoda Gospodoviga po času vstanovljenja pozemeljskiga kraljestva Mesijevega popraševali (dj. ap. 1, 6.), kateri so na vertu o vjetji Gospodovim prestrašeni zbežali (Mat. 26, 25.), kateri so se po njegovim odhodu k Očetu v hišo zaklenili, — ker so se Judov bali; ali so bili pač ti možje kot taki zares zmožni, doveršiti preveliko nalogo? Pri Bogu ni nič nemogoče, je angel Gabriel rekel Marii. (Luk. 1, 37.) Vstal je nanagloma z neba šum, kakor priha-jočiga silniga piša, in je napolnil vso hišo, kjer so sedeli, in so se jim prikazali razdeljeni jeziki kakor ognja, in je sedel na njih sleherniga. In so bili napolnjeni vsi s sv. Duhom, in so jeli govoriti v mnogoterih jezikih, kakor jim je sv. Duh dal izgovarjati, in ukljub zavzeti množici, ktera se je posmehovala in rekla: Pijani so sladkiga vina, vstane Peter z enajsterimi, povzdigne svoj glas, in govori ljudem od neskončne nečasti, ktero so skazali Maziljencu (dj. ap. pogl. 2.); in ko so bili pozneji po povelji vikšiga zbora tepeni, so veseli odšli spred vikših sodnikov, ker so bili vredni spoznani, zavoljo imena Jezusoviga krivico terpeti (dj. ap. 5, 40.), in potem so se razšli po vsim svetu, oznanovat povsod evangeli resnice in nauk zveličanja, ali skazovala se jim je le nehvala, so preterpeli nadlog brez mere in števila, in so umerli nazadnje po nar grozovitniših mukah! Kako je vender sv. Duh tolikanj jih spremenil! Bila je prva birma na prvi keršanski binškošni praznik! Ti veliki milostni darovi so se pa tudi kasneje vsakimu vernimu, kolikor jih je potreboval, delili. „Bo-

dite trezni in čujte“, piše Ap. Peter I. 5, 8—9.; „zakaj vaš sovražnik, hudič, oprezva kakor rjoveč lev, in iše, koga bi požerl, — njemu se ustavljajte, — terdni v veri“. Ta terdnost v veri, od ktere sv. Peter govori, je bila zméraj vsim potrebna; zakaj svet je zmeraj poln hudobije. Ako jo hočeš prav poznati, Evzebija! beri le bukve modrosti in dobila boš popis, ki ga ni, resnično! njemu enaciga; ondi namreč govore preklinjevacji: „Kratek in nadležen je čas našiga življenja, in za nobeniga se ne vé, de bi bil iz pekla nazaj prišel; zakaj iz nič smo se porodili, in potem bomo, kakor bi ne bili bili; ker sapa v našim nosu je kakor dim, in govorjenje kot iskra v omajanje našiga serca. Ko ta ugasne, je naše truplo pepel, in duh se bo razpuhtil kakor rahel zrak, naše življenje zgine kakor sled oblaka, in se porazgubi kakor megla, ktero so razpodili žarki solnca, in njegova gorkota jo potlačila. In naše ime se bo sčasama pozabilo, in nikdo se ne bo spomnil naših del; zakaj kakor memogredoča senca je naš čas, in po naši smerti ni povernjenja; zakaj pečat je natisnjena, in nobeden nazaj ne pride. Balite toraj, in vživajmo dobrote, ki jih še imamo, in rabimo stvari hitro, dokler smo še mladi. Polniti se hočemo z vinam in z mazili, in ne zamudimo cveta časa; s cveticami se hočemo venčati, preden ovenejo, in noben travnik ne bodi, ki bi odšel našimu rajanju. Nobeden zmed nas ne bodi nedeležen našiga razuzdanja, povsod hočemo sled zapustiti svojiga veselja, zakaj to je naš del, to naša osoda. Zatérajmo ubožniga pravičnika, in vdovi ne prizanašajmo, in ne spoštujmo mnogo-

letniga starca sivih lás. Naša moč pa bodi postava pravice, kar je namreč slabiga, ni za nič; goljufajmo toraj pravičniga, — ni nam za nobeno rabo — in nasprotnik je naših del, on nam očita pregreške zoper postavo, in nam raznaša pregrehe našiga vedenja. On se hvali s posestjo spoznanja božjiga, in se sinú božjiga imenuje, on presojuje naše misli, in jih na dan spravlja, že njegov ugled nam težko dé, zakaj njegovo življenje je drugačnje, kakor družih, in njegove pota so različne od družih; on nas misli preširnike, in ogiblje se naših potov, kakor nečistih reči, — on povikšuje konec pravičnih in se hvali, de ima Očeta Boga. — Poglejmo toraj, če so njegove besede resnične, in poskusimo, kaj se mu bo zgodilo, in vidili bomo, kakošen bo njegov konec. — Z zasramovanjem in mučenjem ga hočemo skušati, de bomo vidili njegovo pohlevnost, in spoznali njegovo poterpežljivost, v nar sramotniši smert ga hočemo obsoditi, saj bo pomoč prišla po njegovih besedah“. (Mod. 2, 1—20.) Tako je govorjenje hudobnih, katerih na zemlji kar mergoli. Ali ne spoznaš v tem popisu našiga časa? Oh, kako je naš čas ves v megli in celó v tami, vojniov iz peklenskiga žrela je brez števila, grozovito napadajo luči kraljestvo, in kervav boj neprenehama terpi! Ali ne živi nar vikši bitje, pravijo naši previsoko ferfrajoči orli, ki prederzno za lučjo letajo in v solnce gledajo, ali nam ni dalo to bitje „iskre božje“ — pameti — in glasu vesti? Čemu tedaj so nam cerkve, in vere, zakramentje in duhovni, razodetja in službe božje, nauki in samostani? Proč s to šaro, ktera je le za prosto ljudstvo, de ga

kroti in berzdá! proč s temi sramotnimi spomami božjiga, svobodniga, človeškiga duha! Ali ni vse stvarjenje zakrament ljubezni, vesoljna natora prirojeno večno bistvo božje in ravno zato nar čistejši služba božja, nar jasniši ogledovanje Boga? Ali ni vera: „Od vekomaj je Bog in natora v njem in jaz v natori svobodno misleče bitje“ ali ni to prekrasna, de! nar lepši vera? Ali niso gromovi pridigarji božji, strele njegovi poslanci, hribje njegovi duhovni, in vesoljni svet njegov tempelj? Ali ne vidiš, vpraša Kar svojiga Imanuela v pismih, ktere brati je kaj podučno, kako veličastno šumi ferfetanje mladih duhóv? Oni hočejo le luči, in čertijo tamó, oni spoznajo splošno škodljivost vsiga postavniga in zgodovinskiga v verstvu in zgodovini, to postavno jim je kot zarašen sovražnik vse prostosti, vsiga napredka. Ti spačeni otroci nejeverstva skor po vsim slovstvu gospodujejo, tù imaš, pravi Kar Imanuelu, kteriga pelja v veliko bravno društvo, tu imaš kar na zbiranje časnikov, skrivnih spisov, venarskih, krajcarskih listin, bukvarskih zapisnikov, in pretresovanj; nikar se ne prenagli, ampak zložno vse preglej, saj je pridno to bcelno ali trotno ljudstvo, to ljudstvo učeniga sveta! Kakošna versta povest, romanov, novél, žalostnih, veselih in vsakterih iger, jedilnih bukev in sonetov, občnih, narodnih spisov in domačih bukev, zmerjavnih, lažnjivih, goljufivih spisov, očitnih in skrivnih poskušinj zavdanja zoper mladost, nedolžnost, vero in resnico! Posveti z Diogenovo svetilko po vsim tem neizmernim somnji slovstvenih dražčic in bukvarskih dobičkarij, — o kako malo keršanskiga boš tu-

kaj dobil! — pa toliko več ljubiga se próda tukaj, kako mora človek za ves svet občutiti veselje in bolečino, kako mora za ves svet živeti, — od svetlobe in napredovanja, od svobode in osvobojenja, od ljudskega osrečanja in od tvarnic, od zatéranja presojev, in od ljubeznjivih zdihljejev, od razdjanja cerkev, in rovarij, v vsakterih vezilih in oblikah, nar bolj cenó in v krasnih iztisih, v brezkončnih izdatkih in pripravnih dopisih, z brezbožnimi in pobožnimi, z milobnimi in terpkimi, s prekanljivimi in preširnimi rečmi, predgovori in priporočbami! Kar pa je nar žalostniši — ves ta strup, vsa ta sprida se po dvakrat, trikrat natisne, se na enkrat poproda, ima na milijone bravcov vsakterih baž, in slednje starosti in vsaciga stanú, se udomači in obvelja, kamorkoli se zaleze, po mestnjanskih in vikših hišah, v knjižnici možá, v bukvarni torbici olikane gospé, po milnatih mizah zalih gospodičin, na polici upapolnih sinkov, po uradnih pisarnah in po očitnih knjižnicah, po vsih zaključnih in očitnih družbah, društvih in osobnih bukvarnicah. Opomni pa tej nespregledni kobilični trumi izobraženiga prenapetiga in napol olikaniga ljudstva, od enih samih, prav keršanskih pobožnih bukvic, — o kako ti merda in nos više, in se posmehuje, in otresa, kakor bi ktero čmerno gospó z jelenovcam pod nos kadil. In ko bi šla ti, ljuba moja Evzebija! nekoliko na spregled po kavarnah in kerčmah, po večernih zborih in pisarnah, o kako globoko bi te v sercu zbolelo, zavoljo pregrozne malovernosti in verske vnemarnosti! Oh — povsod se gibljejo po nar mnogoverstniših zadevah ljudje, pri katerih bi le ponošno paganstvo med nekoliko keršan-

skimi vnanjimi oblikami osledila. Saj veš, kako se je pred 60 leti na Francoskim godilo, ko so bili vso vero zaterli, nejevero pa zapovedali, in z vernimi prav ravnali kakor starorimski trinogi in grozovitniki, povem ti: naš sedanji rod bi utegnil vse te strahote zopet na noge sklicati; hudobne volje mu ne manjka, samo mogoče ni kaj taciga. — Vender, obernimo se od teh žalostnih prikaznin, in tedaj vprašam: Ali je lahko v tacim zraku živeti, de bi človeka nagnjus tega neverstva ne okužil? Kako je toraj neprecenljiva milost Gospodova, ktera nam je oklep in orožje podelila za sveti boj za vero, ktero so nam naši očetje zročili! Zavernem te na tisti lepi dan tvojiga življenja, ko so te, maliga otročiča, v cerkev peljali, in so prečastiti škof tvoje čelo pomazali s sveto krizmo, ter rekli: Zaznamo-
vam te z znamenjem križa, in poterdim te s krizmo zveličanja v imenu Očeta in Sina in sv. Duha! V tem prevzvišenim trenutku je prišel sv. Duh nad té, sicer ne v podobi gorečiga jezika, ali vender s svojimi milostnimi darovi, ko so te postavili viteza z udarcam na lice, de se boš bojevala v kraljestvu božjim zoper silo hudobe do poslednjiga izdiha. Povej mi odkritoserčno — ali si se kdaj tega lepiga dné spomnila, čeravno se je že tolikrat povernil? Ali ni nezagovorljiva preširnost, na Gospoda pozabiti, kateri ti je zročil orožje zmage? Že tako zgodaj je skerbel za tvoj blagor, in nobene zahvalne besede še ni začul iz tvojih ust! „Preljubi!“ govori sv. Apostelj Juda, „ker sim ves skerbán, vam od vašiga občniga zveličanja pisati, se mi je potrebno zdelo, vas pismeno opomniti, de se bojujete za vero,

ktera je svetnikam enkrat dana“ (v. 3.) ; in kmalo potem reče: „Vi pa preljubljeni! uterdujte se na svoji presveti veri“. (v. 20.) — **O** ohrabri se toraj in vstani, ker te tolikanj jederne besede opominjajo, in reci zveličarju: Gospod! odpusti, če se nisim dobrote spomnila, ktero si mi tako zgodaj bil podelil; spoznam, de ni mogoče, brez vere ti dopasti; vem tudi, de si enkrat rekel: „Ko bo sin človekov prišel, mu bodo pač verjeli na zemlji?“ Gospod! hvala ti, ker si me zmed mnogo mnogo družih osrečil, in mi moč podelil, predragi zaklad v tako kerhki posodi ohraniti. Gospod! podaril si mi biser, kteriga vrednost je čez vse; o ko bi bila enaka tergovcu v Evangelii, kteri je vse blago prodal, de je le ta biser kupil; naj mi vse vse vzamejo, karkoli imam, naj mi življenje ukončajo, ali tvoje vere, Gospod! nikdar ne zatajim! —

14. Nadalje in konec.

„Ali ti imaš vender nekoliko ljudi v Sardu, kteri svojih oblačil omadežvali niso.“ (Skr. raz. 3, 4.) Te besede, ktere je prerok skrivniga razodetja po naročilu Sinu božjiga angelu Sardiškemu pisal, obsegajo narpred nadepolno zagotovilo, de je bilo v Sardiški srenji še zmeraj nekoliko kristjanov, kteri so svoje serce brez greha obvarvali; ali s tem je pokazano tudi na druge Sardiške kristjane, kterih je bilo veliko več, in kterim ta pohvala ni šla, ker so svoje oblačilo omadežvali. Te lepe besede Apostelnove me spomnijo častitljive šege perve kersanske dobe, ko so kerseni osem dni potem še belo obleko nosili, v znamnje nedolž-

nosti, katero so pri sv. kerstu zopet zadobili. In še se ta pomenljiva šega ni popolnoma porazgubila; zakaj še dandanašnji položi duhoven iz vode in iz sv. Duha prerojenimu otroku bel pertič na glavo, rekoč: „Vzemi belo oblečilo, katero prinesi neomadezvano pred sodnji stol našiga Gospoda Jezusa Kristusa“. Ali tedaj, draga Evzebija! se mi iz dna mojiga serca vsiluje resnobno vprašanje: Kaj, — ko bi ljudje svoje pretečeno življenje pregledali od tistiga dné, ko so pervikrat iz otrok serda božjiga otroci božji postali, ali bi pač še dobili čisto svojo čudalepo obleko, katero so takrat prejeli? Sicer serce mojih bližnjih ni razkrito pred menoj, in toraj bi se zdelo — kakor bi na to vprašanje skor odgovoriti ne mogel, ali — zgodovina je velika učnica, in pogled v sedanje življenje pové tudi veliko, in tedaj bi skoraj prederzno smel terditi, de so kerstno nedolžnost skoraj vsi ljudje zgubili; in veljalo bi od vsiga človeštva, kar je pisal sv. Janez od Sardiške srenje! in dobro razumem, zakaj naša cerkev, opisovaje življenje kteriga svojih pervakov, s posebnim veseljem redki zaznam pristavi, de kerstne nedolžnosti nikoli ni zgubil. Nekteri so morde kasneje, nekteri že zgodaj, morde prav zgodaj svojo ladijo razbili, morde so nekteri že tako svojo snežnobelo obleko omadežvali, de je ni čiste niti na nji! Oh, bogatorumena stern — kako jo je debela toča zdrobila! nježni cvetlični vertič, kakošna uima ga je pokončala! prekrasni predragi biser — kako so ga neusmiljeno potaptali! Ali ni dovelj vzroka, tukaj miloserčno zaklicati s pobožnim mučenicam: „Kdo mi da, de bom kakor poprešnje

mesce, tiste dni, ko me je Bog varoval? ko je njegova luč svetila nad mojo glavó, in sim pri njegovi luči hodil po tami; kakor sim bil v dneh svoje mladosti, ko je bil Bog doma v mojim šotoru“. (Job. 29, 2—4.) Saj vender pregnani na daljnem otoku po uri hrepeni, ko se bo smel zopet poverniti k svojim ljubim; saj vender bolnik na postelji milo zdihuje po dnevu, ki mu bo zdravje prinesel — in tako bi se razumelo, kako se more iz globočine pers klicati: „Kdo mi da, de bom, kakor poprešnje mesce?“ In temu žalostnemu: „Kdo mi da?“ se da ravno tako lepo odgovoriti z besedami Razodetja: „Srečni, ki so svojo obleko čisto umili v kervi jagnjeta!“ (Raz.) Po lopah pri koplji Betezdi je ležalo veliko bolnikov, slepih, kruljevih, suhoudnih, kateri so čakali plivkanja vode, in kdor je po plivkanji vode prvi v kopel stopil, je ozdravel. (Jan. 5, 3—4.) Nam ljudem je vsim obleka čisto oprati, in sicer v kervi jagnjetovi; ali niso ne samo eni ospredjeni, kateri so prvi tega očišenja deležni, in enim ni odkazano čakati, dokler tudi njih versta ne zadene; kri zveličarjeva, — za vse je je dovelj, pretil jo je „za veliko ljudi“. In tudi tukaj obvelja beseda prerokova: „Ko bi bili vaši grehi kakor škerlat, bodo beli kakor sneg, in ko bi bili rudeči kakor kri, bodo beli kakor volna“. (Jez. 1, 18.) Kako pocedi ta nauk hladivno mazilo v ranjeno človeško sercé! Zasluženja zveličarjeve so vir, iz kteriga vsi lahko zajemljejo; on se nikdar ne usuši! Zročene so bile nam, ko smo bili, še dojenčki, oteženi s krivico perviga očeta; zroče se nam, ko se zavemo, in sami grešiti začnemo; one so naše rešilo po

pervim brodolomu, oné so naše rešilo tudi po družim brodolomu. „Zaupaj sin! odpušeni so ti tvoji grehi!“ je rekel zveličar ležečimu mertvo-udniku (Mat. 9, 2.) „Glej, ozdravljen si!“ je rekel 38 let bolnimu človeku „nikar več ne greši!“ (Jan. 5. 14.) „Odpušeni so ti tvoji grehi“ tako je tolažil grešnico, ktera se je pred njegovimi nogami jokala“. (Luk. 7, 48.) „Še dansi boš v raji z menoj“ je rekel skesanimu razbojniku na križi. Dokler je še sam na zemlji bil, je še sam zgovarjal pomenljivo besedo prizanesenja in odpusjenja; ko se je pa k Očetu vernil, od kteriga je bil prišel, je s svojo močjo Aposteljne obdaril. Na dan svojiga vstajenja pride zvečer k njim skozi zaperte vrata, jim pokaže roke in stran, rekoč: „Mir vam bodi! kakor je Oče mene poslal, tudi jest vas pošljem. In ko je bil to izrekel, je v njé dihnil, in jim rekel: „Prejmite svetiga Duha! kterim bote grehe odpustili, so jim odpušeni!“ (Jan, 20, 19 — 23.) Kakošno poslanstvo! kakošna oblast! „Kdo mi da,“ pravi stari Job, „de bodo moje besede zapisane? Kdo mi da, de bodo v bukve zaznamovane z železnim peresam in na svinčeno ploščico ali pa vsekane z dletam v skalo?“ (19. 23—24.) Te besede bi ravno na popisani prizor obernal, ker je tako imeniten, tako pomenljiv, de je neznano velika dogodba v človeški zgodovini, resnično vredna, de se zlikuje z besedami in pisanjem, in s podobšinami, za ljudi slednjiga časa in slednjiga kraja! Iz Jeruzalema tedaj je blagoslov izšel, in Aposteljni so ga na vse kraje prinesli, kamorkoli so prišli, in zraven njih, in od njih posvečeni, so mašniki enako oblast imeli; o koliko bol-

nikam so ti poslanci božji k zdravju pripomogli! Aposteljni so se ločili s tega sveta, umerli so za svojiga učenika, na njih mesto so prišli škofje, katerih število se je vedno množilo, ker se je množica vernih neprenehama narašala; prvi duhovni so pomerli, prevzeli so drugi njih opravilo, in neskončno je njih število, odkler se Evangelii oznanuje po vesoljni zemlji. Kdo jih prešteje grešnike vse, ki so hiteli k poslancom mirú v teh osemnajst stoletjih, ki so se skesano spovedali svojih pregreh in so iz njih ust zaslišali besedo odpušenja! Lahko je popisati djanja mož, ki so se mnogoverstno skazovali pred stermečo množico, poslanci pa nebeški so svojo čudapolno oblast le na tihim spolnovali, in zatoraj vé tako malo od njih djanja zgodovina povedati. Ali blagoslov se je vender delil, neprenehama delil, in tako si ga tudi ti zadobila, draga Evzebija! Pač se ne šteješ med tiste srečne, ki so se v brez števila bojih borili in jih nikoli nobena sovražna krogla zadela ni, menče pač ne misliš, de posvečujoče milosti ali gnade nikoli nisi zgubila; glej, služabnik nar Vekšiga te je od smerti greha v življenje milosti prebudil, tavalala si po tami in po smertni senci, služabnik nar Vekšiga je odklenil vrata tvoje ječe, razbil tvoje verige, in ti pripomogel k svobodi božjih otrok! Povzdignil je blagoslovljujočo desnico, ter zrekel tiste pomenljive besede: „Odvežem te od tvojih grehov, v imenu Očeta in Sina in sv. Duha!“ in beseda pomilostenja se je takrat glasila tudi z visocih nebes, in veselili so se sveti angeli nad tvojim spreobrnjenjem, kakor pastir nad najdeno ovco, kakor žena nad najdenim denarjem, in tudi

od tebe veljajo besede stariga Očeta: „Hitro prinesite nar bolji oblačilo, in oblecite ga, in dajte mu perstan na roko, in čevlje na noge; in pripeljite pitano tele in zakolite ga, in hočemo jesti in se gostiti; zakaj ta moj sin je bil mertev, in je spet oživel; je bil zgubljen, in je najden“. (Luk. 15, 22—24.) In tudi ti si môgla klicati s starim prerokam: „Veselim se in se radujem v Gospodu, in moja duša je vesela v Bogu; zakaj oblekel me je v oblačila zveličanja in me obdal z obleko pravičnosti, kakor se ženin s svojim vencam venča, kakor se nevesta s svojimi koraldami lepša“. (Jez. 61, 10.) Ali si pa po prvim pomilostenji zvesta ostala Gospodu? Resno vprašanje — to, čigar odgovor tvoji vesti prepustim. Ako si zopet hudo grešila, boš zopet nepopisljivo srečo odpušenja zadobila. Izraelci pičeni od strupenih kač so se ozerli na medeno kačo, ki jo je Mojzes v pušavi postavil, in so ozdraveli (IV. b. Mojz. 21, 9.); tako si se tudi ti s hrepenečim očesam ozerala na križ svojiga zveličarja, in od tam ti je prirosila milost po pripomoči in prošnji mašnikovi. Ali ni ta dobrota velika? Ktero zapomnjenje je tolikošno, de bi nje velikost pretuhtalo? In čeravno si po zopetnim sprejetji v zavezo ljubezni Gospodu zvestost ohranila, brez ran se nisi borila; čeravno se vez ljubezni, ktera te je z Bogam vezala, nikoli ni pretergala, hlapna je več kot enkrat postala; in kdo jo je še terdneje vvezal? Ali ti ni Gospod po ustih svojiga služabnika tudi male grehe odpustil, katerih si se skesana njemu spovedala? Preštej jih, — spovedi, ktere si doslé opravila, in vsaka je živ spominek božjiga

usmiljenja, — tvoja zadnja ura še morde ni tako blizo, morde boš še mnogo let bivala v dolini solz, in se mogla bojevati zoper mesó, svét in pekel; brez ran ne boš ne, ali Gospod te obvaruj hudih; dokler dišeš, dokler še ostaneš ud človeškiga rodú, vedno zadobiš ozdravljenje v zasluženji Kristusovim, ta studentec se nikdar ne poteče; kadarkoli se k njemu skloniš, in iz njega piješ, ozdraviš. Glej, toraj, Evzebija, kako te Gospod preserčno ljubi! — In ti — ali se mu za to ljubezen ne boš zahvalila? Kako slavé imenitniga zdravnika, ki je v boleznih pomagal, pri kterih se tudi skušeni zdravniki ne vedó giniti! Njegovo imé se spoštljivo in bojazljivo imenuje, mnogoprebirani časniki razširjajo glas od njegove prevedenosti, njegov spomin se vedno v rodbini blagoslovi, in v čast si štejejo, ter posebno veselje občutijo, če blagovoli dokaj plačila kot majhen dokaz njihove hvaležnosti sprejeti. Ne grajam ne te hvaležnosti, temuč le rečem, de velja ta zahvala podelivcu telesniga zdravja. Saj veš, Evzebija, kam namerjam; ali ni tisti mogočni zdravnik, kteri je življenje milosti podelil, kteri je življenje milosti v tebi ohranil, tvoje nar preserčniši zahvale vreden? Reci tedaj z besedami kraljeviga psalmopevca: „Hvali Gospoda, duša moja! in vse, kar je v meni, njegovo sveto imé. Hvali Gospoda, duša moja! in nikdar ne pozabi vsih njegovih dobrot, kteri ti vse tvoje grehe odpuša, vse tvoje slabosti ozdravlja, tvoje življenje pogubljenja reši; kteri te obdaruje z milostjo in usmiljenjem, z dobrotami tvoje želje dopolnuje, de se pomladi tvoja moč, kakor orlova. — — Usmiljen je

Gospod in milostiv, zanašljiv in poln milosti. Ne bo se ne večno jezil, in ne večno protil. Ni nam storil po naših grehah, in ni nam povernil po naših hudobijah. Kakor neba visočina nad zemljo je zidal svoje usmiljenje nad tiste, ki se ga bojé; kakor deleč je jutro od večera, je odmaknil naše grehe od sé. Kakor se oče usmiljva svojih otrok, jim Gospod usmiljenje skazuje, ki se ga boje; saj on vé naše stvarjenje, in se spomni, de smo prah. — — Hvalite Gospoda vsi njegovi angeli, silnokrepostni, spolnujoči njegovo voljo, kakor hitro zaslišite glas njegovih besed. Hvalite Gospoda vse njegove trume, vsi njegovi služabniki, kateri spolnujete njegovo voljo! Hvalite Gospoda vse njegove dela, po vsih krajih njegoviga gospostva! Hvali Gospoda, duša moja!“ (Ps. 102.) —

